

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

BESLUT
2018-03-05

Diarienummer
511-5071-2014

Sida
1(13)

Dossienummer
1480-2210

Naturavdelningen
Jennifer Hood

Bildande av naturreservatet Öxnäs i Göteborgs Stad

Innehåll

Beslut om bildande m.m.

Syftet med naturreservatet

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Beslut om föreskrifter

Ärendets handläggning

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Upplysningar

Ersättningstalan

Kungörelse

Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1a. Beslutskarta

Bilaga 1b. Karta med stödutfodring förbjuden + riksintresseområde totalförsvarets militära del (Säve skjutbana)

Bilaga 1c. Inkomna synpunkter/remissvar

Bilaga 2. Översiktskarta

Bilaga 3. Skötselplan och bevarandeplan

Bilaga 4. Sakägarförteckning

Bilaga 5. Sändlista

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Öxnäs
NVR ID:	2041711
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Göteborgs Stad
Ungefärlig mittpunkt:	N 6410948,71, E 315082,39 SWEREF99
Lägesbeskrivning:	På nordvästra delen av Hisingen, väster om Säve
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning bilaga 4</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning bilaga 4</i>
Areal (ha):	456 hektar
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Natura 2000-beteckning:	SE0520050 Öxnäs
Naturgeografisk region:	Norra Hallands och södra Bohusläns kust- och skärgårdsområde (15d).

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1a som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Öxnäs.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård. Skötselplanen innehåller beskrivningar i enlighet med 17 § nyssnämnda förordning för Natura 2000-området Öxnäs (SE0520050). Skötselplanen ersätter den av Länsstyrelsen tidigare fastställda bevarandeplanen för Natura 2000-området.

Länsstyrelsen utser Västkoststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och sköta ett värdefullt gammalt kulturlandskap med höga natur- och kulturvärden och vacker landskapsbild,
- bevara biologisk mångfald och hotade arter knutna till värdefulla livsmiljöer som ädellövskog och naturbetesmarker samt strukturer som död ved, grova lövträd och småvatten,
- bevara de inom området förekommande naturtyperna och arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd,
- friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet, och besökaren ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter (friluftssyftet gäller inte inom riksintresseområde för totalförsvarets militära del för Säve skjutbana, se bilaga 1b).

Syftet ska uppnås genom att:

- naturliga betesmarker och åkermarker hålls i fortsatt hävd,
- trädklädda betesmarker restaureras och öppnas upp,
- området skyddas mot exploatering,
- ädellövskogen bevaras genom förbud mot skogsbruk,
- området hålls tillgängligt och attraktivt för besökare.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Det gamla kulturlandskapet vid Öxnäs, Askesby och Bärby hyser höga natur- och kulturvärden både regionalt och nationellt sett, men även i ett internationellt perspektiv. Det hör till den alltmer sällsynta typ av landskap som formats av människor under många generationer, men där sentida snabba förändringar som storskalig exploatering och ensartat markutnyttjande ännu inte totalt omdanade det traditionellt hävdade landskapet.

För att bevara landskapsbild, med fornlämningar och kulturmiljöer, samt bevara biologisk mångfald och hotade arter knutna till odlingslandskapets traditionella hävdformer, krävs en rad insatser. En reservatsbildning motiveras av de krav på kontinuerlig hävd som gynnar biologisk mångfald knuten till odlingslandskapet. Upphörd hävd och exploatering kan orsaka att områdets befintliga värden försvinner. Större delen av området betas idag, men delar av området befinner sig i olika stadier av igenväxning. För att bevara värdena måste hävden fortsätta och intensifieras. Delar av området behöver restaureras.

Delar av naturreservatet ingår i Natura 2000, vilket är ett nätverk av skyddsvärda områden inom EU. I Öxnäs förekommer ett flertal utpekade Natura 2000-habitat (se bilaga 3C) samt Natura 2000-arten större vattensalamander. Reservatsbildningen är ett led i att uppfylla Sveriges åtagande att skydda och vårda Natura 2000-områden.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra ny byggnad eller anläggning. *Ekonomibyggnad för jordbrukets, hästverksamhets eller handelsträdgårds behov, i anslutning till befintlig bebyggelse, får uppföras efter tillstånd från Länsstyrelsen.*
2. Anlägga väg.
3. Anlägga luftledning.
4. Uppföra mast, vindkraftverk eller liknande.
5. Anordna upplag i skogsmark eller betesmark.
6. Spränga, borra, gräva, schakta, bedriva täkt, utfylla, tippa, dika eller dämna.
7. Riva eller förändra dammar, vattenhåll, stengårdsgårdar eller rösen.
8. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd.

9. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle i skogsmark. *Träd som har fallit över tomtmark, åkermark och vägar får tas bort och läggas på annan plats i reservatet. För träd som riskerar att falla över tomtmark, åkermark och vägar ska förvaltaren kontaktas.*
10. Gödsla eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, annat än på åkermark.
11. Anlägga energiskogs- eller julgransodling.
12. Stödutfodra inom betesmarker med höga naturvärden (se bilaga 1b).
13. Plöja upp och omvandla betesmark till åkermark.

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

14. Anlägga stig/vandringled för friluftslivet och gång-, cykel- och ridvägar.
15. Anlägga markledningar/anläggningar för el, data, telefoni, vatten, avlopp och liknande.
16. Anlägga paddock.
17. Gräva ner befintliga luftledningar.

Föreskrifterna gäller inte i följande fall:

- A2, A6 och A10 gäller inte åtgärder för normal jordbruks-/odlingsverksamhet på åkermark.
- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under B.
- Vid reparation och underhållsröjning för befintliga luftledningar. Markskador ska då om möjligt undvikas, men uppkommer markskador ska de repareras.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar, förrådsbyggnader/ekonomibyggnader, navigationshjälpmedel för flygplatsen, rör, markledningar, VA-anläggningar, diken, dräneringar och markavvattningsföretag. Samråd ska ske med Länsstyrelsen om grova lövträd, betesmark eller skogsmark berörs.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar uppförs/anläggs och att följande åtgärder vidtas.

- Naturreservatet märks ut i terrängen.

- En parkeringsplats anläggs på Öxnäs 4:5, en stig anläggs från Brunstorp och en gångbro över Kvillen anläggs. Dessa nya anläggningar samt befintliga stigar och parkeringsplatser underhålls vid behov. Informationstavlor sätts upp vid parkeringsplatser samt vid ridvägen i norr och stig från Brunstorp i öster. Dessa skyltar underhålls vid behov.
- Avverkning, gallring, röjning, slåtter, betesdrift och urgrävning av dammar (för större vattensalamander).
- Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon i terrängen annat än i samband med uttransport av fällt vilt vid jakt, samt för jordbrukets behov.
2. Göra upp eld i skogsmark och betesmark.
3. Ställa upp husvagn/husbil.
4. Medföra hund i hagar med betande djur. *Gäller inte berörd markägare/djurhållare/jakträttsinnehavare.* I övrigt gäller koppelregler enligt lagen om tillsyn över hundar och katter.
5. Samla in mossor, lavar, svampar samt gräva upp kärlväxter. Att plocka blommor, bär och matsvamp är tillåtet.
6. Skada eller göra åverkan på levande träd och buskar.
7. Utplantera främmande växter eller djur.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under B.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.
- Vid eftersök av skadat vilt med hjälp av lös hund.
- När ledningsinnehavare vid reparation, underhåll och trädsäkring av befintliga luftledningar eller nedgrävning av befintliga luftledningar använder erforderliga motordrivna fordon. Eventuella markskador ska repareras.

Ärendets handläggning

Öxnäs by och det kringliggande landskapet har varit aktuellt att bevara ur natur- och kulturvårdssynpunkt redan innan det kom att ingå i programmet *Tätortsnära natur i Göteborgsregionen* 2003. Länsstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att skydda de områden som ingår i programmet som naturreservat. Områdesbestämmer för bebyggelsen antogs 2003-11-11 av Göteborgs Stads byggnadsnämnd. I arbetsgruppen för reservatsbildningen har ingått företrädare för Länsstyrelsen, samt de kommunala förvaltningarna Stadsbyggnadskontoret, Park- och naturförvaltningen, Miljöförvaltningen, Kulturförvaltningen och Fastighetskontoret.

Samtliga berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m, att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan genom kungörelsedelgivning i Göteborgs-Posten och Post och Inrikes Tidningar.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Göteborgs Stad, SGU och Skogsstyrelsen.

Västkostiftelsen, Trafikverket, Försvarmakten, Statens Geotekniska Institut, Göteborgsregionens Kommunalförbund, Bohusläns Museum, Göteborgs Naturhistoriska Museum, LRF, Friluftsförbundet, Naturskyddsföreningen i Bohuslän respektive Göteborg, Botaniska Föreningen i Göteborg, Göteborgs Ornitologiska Förening, Västsvenska Entomologklubben och Göteborgs Svampklubb har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

I bilaga 1c finns en sammanställning över inkomna synpunkter vid remissen och Länsstyrelsens ställningstagande till synpunkterna.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Beskrivning av naturreservatet

Området ligger på nordvästra Hisingen, väster om Säve, i Göteborgs Stad, och karaktäriseras av den vida slätten med uppstickande bergskullar och närheten till Nordre älv. Stora delar berörs av riksintressen för kulturvård, naturvård och friluftsliv. Byarna Öxnäs och Askesby med omkringliggande marker är ett ovanligt välbevarat odlingslandskap med stenhägnader, småvägar, spår efter ryggade åkrar, vattenhål, och många väl sammanhållna gårdar. En ännu väl fungerande jordbruksbygd med kulturhistoriska lämningar och spår i landskapet gör det möjligt att följa utvecklingen i markanvändningen, från äldre tiders boskapsbaserade ensädesbruk till dagens åkerdominerade landskap.

Särskilt höga kulturhistoriska värden finns i Öxnäs välbevarade klungby och i järnåldersbygden som den speglas i de talrika gravfälten från den tiden, med en av landets högsta tätheter. Flera av bostadshusen är bevarade sedan tiden för laga skiftet i början av 1800-talet. Landskapsbilden, som är förhållandevis lite påverkad av nyare bebyggelse och verksamheter, utgör en del av bevarandemotivet. Kulturelement som präglar området, men som också har stor betydelse för biologisk mångfald är stenmurar, stensatta dammar, alléer och vårdträd.

Öxnäs ligger invid naturreservatet Nordre älvs estuarium i ett stort sammanhängande område med värdefulla naturtyper. Genom områdets storlek och sammanhang finns goda förutsättningar för att arter ska finnas kvar på lång sikt. Här finns omväxlande stora arealer betade strandängar, gamla utmarker med torrängsflora, fuktängar (delvis kalkpåverkade) och ädellövskogar.

Hällmarksområden som fortfarande betas är av stort värde, till exempel inslaget av säregna utmarker ovanför fuktängarna längs Nordre älv. Dessa är bitvis träd fria och bevuxna med ljung och stagg. Laga skiftes ägogränser markeras med talrika stenmurar. Bland betesgynnade hedväxter kan nämnas klockgentiana, granspira, slåttergubbe, spåtistel och kattfot. En rik flora av vaxskivlingar tyder på en lång kontinuitet i betesdriften. I området finns flera rödlistade arter knutna till hävdade marker.

Medan norra delen av området präglas av ett mycket öppet landskap finns i söder mer skog på kullarna. Det är i första hand ädellövskogar med ek och hassel och fåglar som mindre hackspett, skogsduva och nötkråka. Bland kärlväxterna märks blåsippa, gullviva, desmeknopp, lundgröe och hässlebrodd.

Många upplever den ålderdomliga och vackra landskapsbilden från Kongahällavägen i söder och öster. Besökarna utgörs troligen i första hand av personer med intresse för fåglar, historia, botanik och vackra vyer. Ornitologer och Göteborgs universitet använder området för årliga naturstudier. För de boende i Säve, Brunstorp och Bärby fungerar området som närrekreationsområde.

Åkerbruket är den dominerande markanvändningen. Den magrare marken på kullarna betas fortfarande till relativt stor del. Små delar av den gamla hagmarken har planterats med skog, och på stora delar av kullarna väster om Askesby växer ädellövskog. Bebyggelse ligger på eller i anslutning till bergskullarna.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Motivering av beslutet

Öxnäs är ett nationellt utpekad värdefullt och välbevarat gammalt kulturlandskap, med väl sammanhållna gårdar, gott om kulturlämningar och höga naturvärden knutna till både naturbetesmarker och lövskog. Området ingår i riksintresse för både kulturmiljövård och naturvård. Här finns ett rikt fågelliv och skyddsvärd kärlväxt- och svampflora som är beroende av hävd. Vissa betesmarker behöver restaureras. Exploatering i form av nya bostäder och anläggningar kan påverka områdets natur- och kulturvärden på ett negativt sätt, och eftersom Göteborg växer och det är behov av nya bostäder så bedöms detta vara ett reellt hot. Att säkerställa långsiktig skötsel av det värdefulla odlingslandskapet, förhindra ytterligare exploatering i området samt uppfylla Sveriges åtagande att skydda Natura 2000-områden utgör enligt Länsstyrelsens bedömning motiv för reservatsbildning.

Sydöstra delen av naturreservatet ligger inom riksintresseområde för totalförsvarets militära del gällande Säve skjutbana (influensområde för buller från skjutbanan). Naturreservatets syfte om friluftsliv gäller inte inom detta område, för att inte tillkomsten av ett nytt friluftsområde ska riskera att på sikt medföra en eventuell inskränkning av verksamheten på Säve skjutbana, vilket skulle kunna leda till påtaglig skada på riksintresset.

Ny bebyggelse i form av bostäder och olika former av anläggningar samt uppförande av vindkraftverk, mobilmaster och liknande påverkar landskapsbilden i det välbevarade gamla kulturlandskapet i Öxnäs, men kan även medföra direkt skada om de uppförs i skyddsvärda naturbetesmarker, lövskog eller för nära fornlämningar. Därför förbjuds ny bebyggelse och exploatering inom naturreservatet. Samtliga gårdsmiljöer och bostadstomter är undantagna. Odlingslandskapet i Öxnäs är beroende av att det finns aktiva jordbruk med betesdjur för att hävda markerna. Därför ska det vara möjligt att uppföra ekonomibyggnad för jordbrukets, hästverksamhets och handelsträdgårds behov i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Anledningen till att det ändå krävs tillstånd från Länsstyrelsen är för att kunna ställa villkor om till exempel var byggnaden placeras, så att inte värdefulla naturmiljöer eller fornlämningar skadas. De kommunala områdesbestämmelserna beslutades av Göteborgs Stad 2003 och dessa gäller även fortsättningsvis för all bebyggelse, både ny och befintlig, både inom naturreservatet och i de undantagna "hålen" kring gårdar och bostadstomter.

Stödutfodring förbjuds på några ställen där det finns värdefull och känslig flora av svampar och kärlväxter, som skadas av den extra näringstillförsel som stödutfodring medför.

Länsstyrelsen är generellt sett positiv till eventuella nya stigar och vandringsleder för friluftslivet samt rid-, gång- och cykelvägar i området, men för att inte riskera att natur- och kulturvärden skadas, så krävs tillstånd från Länsstyrelsen för anläggande av sådana stigar/vägar. Detsamma gäller för nedgrävning av markledningar och VA-anläggningar.

För att inte försvåra jordbruksverksamheten i området så har undantag från några föreskrifter införts just för jordbruk och odling. Jakten är inte reglerad i föreskrifterna.

Förbud att medföra hund i hagar med betesdjur gäller inte berörd markägare, djurhållare eller jakträttsinnehavare. Att använda sig av vallhund vid skötsel av betesdjur är alltså inte förbjudet. Avverkning och skogsbruksåtgärder är inte tillåtet, eftersom det finns lövskog med höga naturvärden och gamla grova lövträd i reservatet. Røjning av sly och buskar för att restaurera/öppna upp/förhindra igenväxning i betesmarker ingår i reservatsskötseln och är alltså tillåtet, men ska göras i samråd med förvaltaren så att inga naturvårdsintressanta träd tas bort. Förbud att göra upp eld/anordna upplag i skogsmark och betesmark gäller inte sådan eldning/upplag av sly och ris som uppkommit efter røjning av betesmarker, eftersom detta är att betrakta som en skötselåtgärd för reservatet. Eldning/upplag som skötselåtgärd får dock bara ske efter samråd med förvaltaren som anvisar lämplig plats.

Körning med motorfordon i terräng är inte tillåtet enligt terrängkörningslagen och inte heller inom naturreservatet. Detta gäller dock inte körning för jordbrukets behov eller vid uttransport av fällt vilt vid jakt.

För att anlägga paddock krävs tillstånd från Länsstyrelsen, så att det ska vara möjligt att ställa villkor samt se till att inte natur- och kulturvärden tar skada. Paddock bör endast tillåtas i direkt anslutning till befintlig bebyggelse, restriktivitet bör råda gentemot volymer och uppförandet ska göras med stor hänsyn till landskapsbilden.

Klimatförändringar

Naturreseptatet är delvis låglänt och ligger i nära anslutning till Nordre älv och vattendragen Kvillen, Vasekvillen och Pansarkvillen. Klimatförändringar riskerar att på sikt leda till höjda havsnivåer och ökad nederbörds­mängd, vilket kan ge översvämning­problem i naturreseptatet och påverka vattennivån i vattendragen uppströms. Åtgärder kan behöva utföras för att hantera och förebygga problem och skador som klimatförändringarna kan medföra. I samband med detta kan det bli aktuellt att se över reservatsföreskrifterna eller ta ställning till nödvändiga åtgärder genom dispens/tillståndsprövningar.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.

Riksintressen:

Öxnäs by med omgivande mark är av riksintresse för kulturminnesvården (KO10). Byarna Askesby och Öxnäs med omgivande mark är av riksintresse för naturvård (NRO14-145 Öxnäs) samt friluftsliv (FO4 Göta älv-Nordre älv). Hela området ligger inom riksintresse geografiska bestämmelser (4 kap 4 § miljöbalken kust och skärgård). Sydöstra hörnet av reservatet berör riksintresse för totalförsvarets militära del (Säve skjutbana). I söder berörs riksintresse för kommunikation, luftfart (Göteborg City Airport).

Befintliga bestämmelser:

Utefter Kvillen och Nordre älv gäller strandskydd (100 m respektive 300 m). För hela området gäller områdesbestämmelser för bebyggelsen (antagna av Göteborgs Stads Byggnadsnämnd 2003-11-11). Området är inte detaljplanlagt. Delar av reservatet ingår i Natura 2000-nätverket enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43/EEG). Det angränsande naturreseptatet Nordre älvs estuarium ingår i Natura 2000 som särskilt skyddsområde, enligt EU:s fågeldirektiv (Rådets direktiv 79/409/EEG). Konventionen om fladdermöss, EUROBATS, berör området eftersom två arter finns i det föreslagna reservatet.

Inventeringar:

Området är utpekade som både nationellt och regionalt värdefullt odlingslandskap som klass 1, högsta bevarandevärde ur både natur- och kultursynpunkt. Ett skogsområde väster om Askesby klassas som klass 2, högt naturvärde, i lövskogsinventeringen. I samma område finns tre objekt med naturvärden bestående av ädellövskog utpekade av Skogsstyrelsen. Inom området finns sju utpekade skyddsvärda träd (vide, ask, alm, ek och lind).

Översiktsplan:

I den gällande översiktsplanen för Göteborg Stad från 2009 betecknas reservatet som område med särskilt stora värden för naturvård, friluftsliv, landskapsbild och kulturlandskap. Det klassas som område för jordbruk utanför detaljplan samt som planerat naturreseptat.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar, Ett rikt djur- och växtliv och En god bebyggd miljö.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark och växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap. 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsföreskriften.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsföreskriften.
- Strandskyddsbestämmelser i miljöbalken.

- Kulturmiljölagen.
- Kommunala områdesbestämmelser.
- Bestämmelser om vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken.
- Jaktlagstiftning enligt jaktlagen och jaktförordningen.
- Koppelregler enligt lagen om tillsyn över hundar och katter.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västkoststiftelsen. Förvaltningen ska ske i samverkan med Göteborgs Stad och berörda markägare och djurhållare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap. 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Göteborgs-Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Jennifer Hood har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert, antikvarie Lisa Ragnarsson, kulturgeograf Torbjörn Sahl, länsmiljöingenjör Lena Niklasson, rådgivare Ingvar Claesson, vattenvårdshandläggare Josefin Jonson och länsjurist Anna Roslund.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Lisbeth Schultze

Jennifer Hood

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos regeringen. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

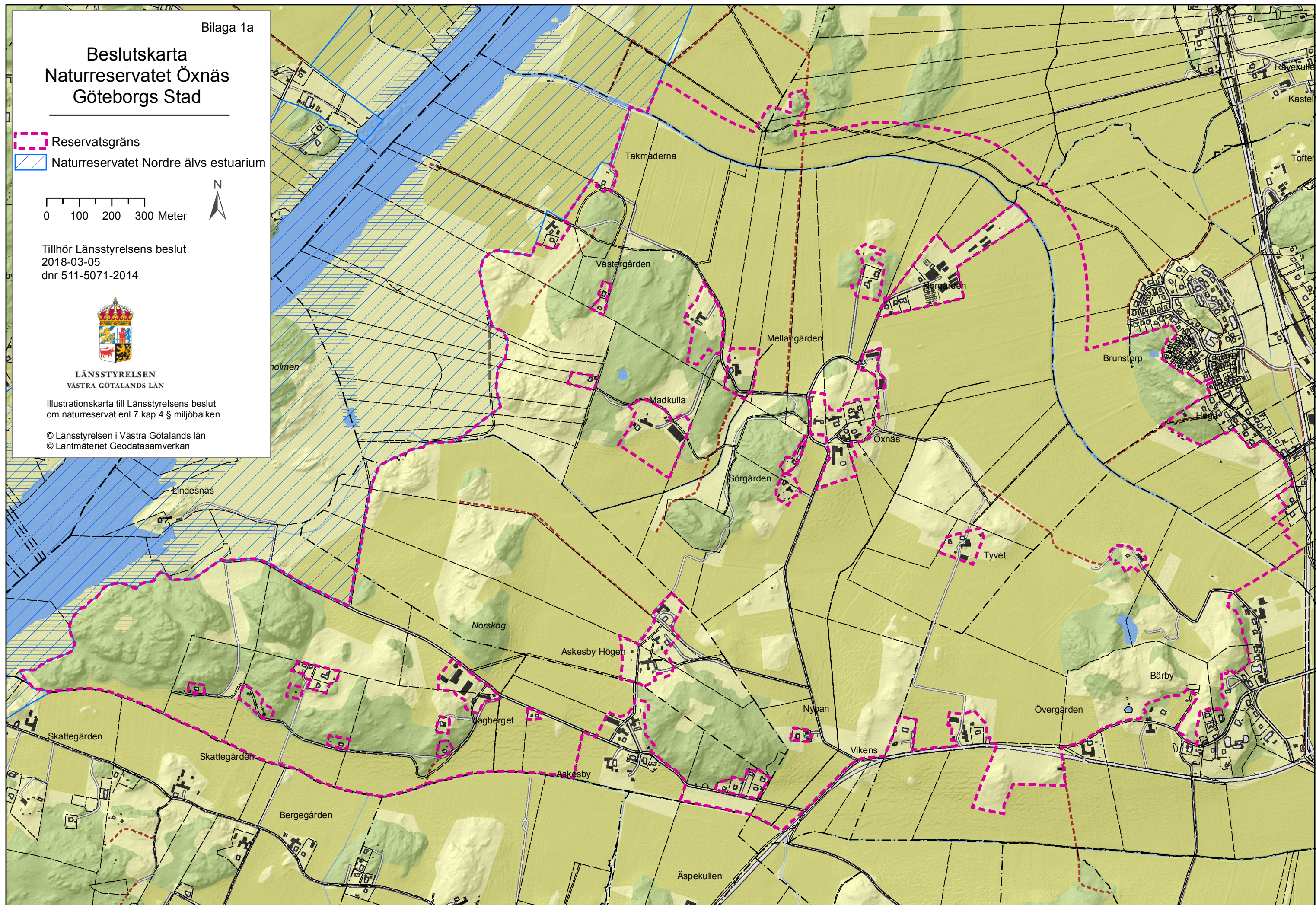
Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beslutskarta Naturreservatet Öxnäs Göteborgs Stad

- Reservatsgräns
- Stödutfodring förbjuden
- Riksintresse totalförsvaret

0 100 200 300 Meter

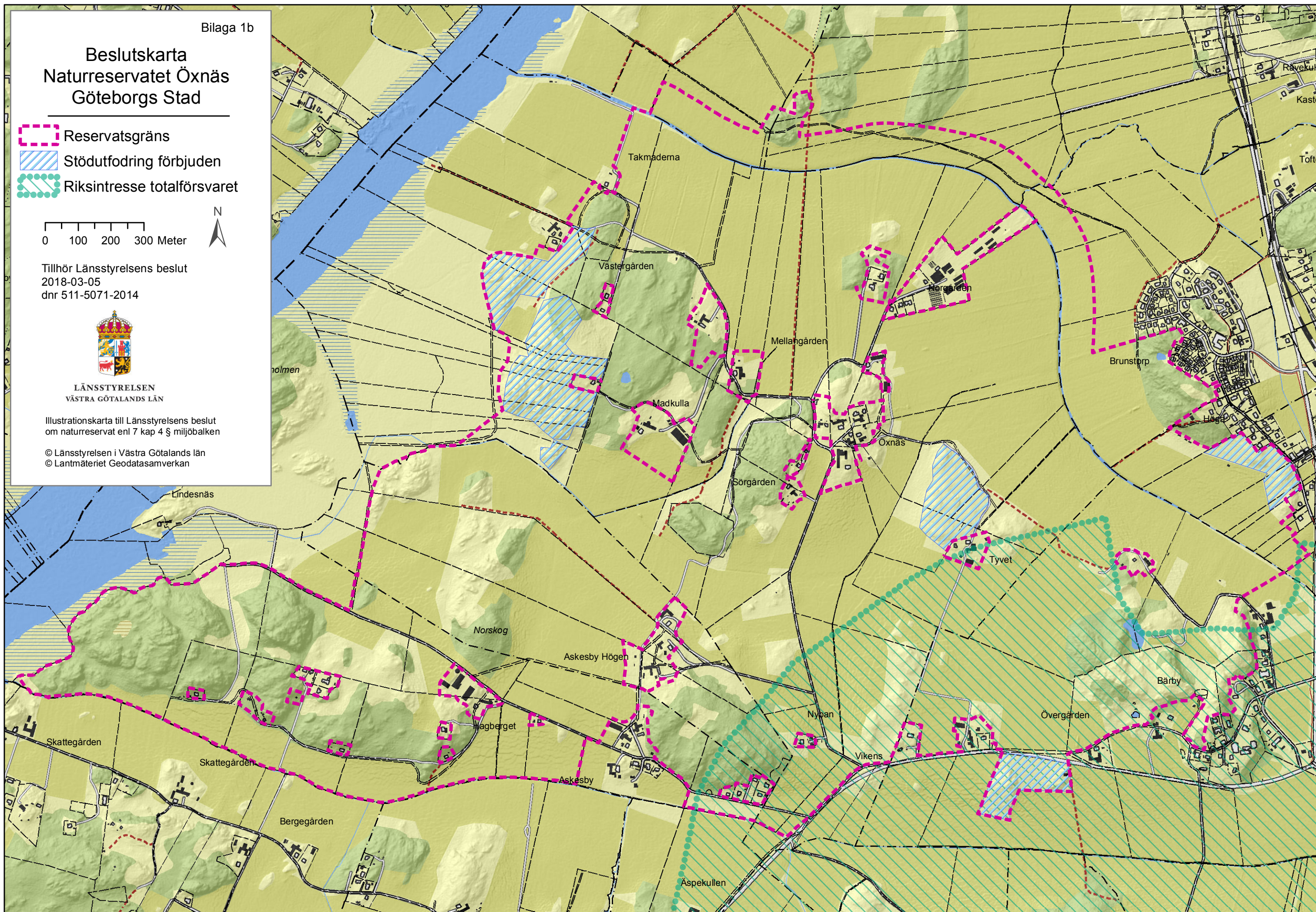
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2018-03-05
dnr 511-5071-2014

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut
om naturreservat enl 7 kap 4 § miljöbalken

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1c. Inkomna synpunkter

Namn/Organisation	Synpunkter	Länsstyrelsens ställningstagande
Göteborgs Stad	Kommunen tillstyrker reservatsbildningen under förutsättning att följande beaktas: 1.Området har höga värden för natur-, kultur- och friluftsvärden och det är positivt att dessa tas tillvara genom reservatsbildningen. 2. Området ska kunna utvecklas för friluftslivets behov, t ex för ridning, promenader och cykling, genom att skapa attraktiva cykel- och vandringsstråk, gång-, cykel- och ridstigar samt synliggöra/skapa entréer och mötesplatser. 3. Ett alternativ till föreslagen sträckning för gångstigen från Brunstorp skulle kunna vara utmed Öxnäs 5:3's sydöstra gräns. 4. Föreskrifterna bör anpassas så att åtgärder som behövs för att möta framtida höjd havsnivå och ökad nederbörds mängd kan tillåtas efter samråd eller tillstånd från Länsstyrelsen. 5. Det finns markavvattningsföretag för Kvillen, Vasakvillen och Pansarkvillen. Dessa måste kunna underhållas och förvaltas utan hinder av föreskrifterna, t ex grävning och framförande av motorfordon. 6. Tillstånd för nya ekonomibyggnader för jordbrukets och handelsträdgårds behov bör kunna lämnas även om det inte är i anslutning till befintlig bebyggelse, så länge det inte strider mot naturreservatets syften. 7. Föreskrifterna A3 och A15 gällande ledningar bör förtydligas/omformuleras. 8. Några smärre justeringar av texten i skötselplanen föreslås. 9. Tillstyrkan av reservatet förutsätter att kommunen och Länsstyrelsen kommer överens om ersättningsfrågorna, vilket sker i separat process.	2. Länsstyrelsen ser positivt på att området utvecklas för friluftslivet. Anläggande av stigar/vandringsleder för friluftslivet samt rid-, cykel och gångstigar är inte förbjudet utan tillståndspliktigt (föreskrift A14). Då finns det möjlighet att ställa villkor om hur, när och var stigarna anläggs, för att säkerställa att inga fornlämningar eller höga naturvärden skadas. 3. Skötselplanen kompletteras så att det framgår att en alternativ sträckning av stigen kan övervägas när den ska anläggas. På kartan i bilaga 3D friluftsliv är den ursprungliga sträckningen kvar. 4. Beslutet har kompletterats med ett avsnitt om detta, men föreskrifterna har inte ändrats. 5. Undantag från föreskrifterna kompletteras med markavvattningsföretag. 6. Länsstyrelsen anser att eventuella nytillkommande ekonomibyggnader ska uppföras i anslutning till befintlig bebyggelse, för att inte riskera att påtagligt förändra landskapsbilden i kulturlandskapet. 7. Föreskrift A3 har ändrats till att gälla förbud att anlägga luftledning. Föreskrift A15 avser tillståndsplikt för att anlägga nya markledningar. 8. Text i skötselplanen justeras. 9. Avtal om intrångsersättning har våren 2017 tecknats för fastigheter som ägs av Göteborgs Stad.
Försvarmakten	Säve skjutbana utgör område av riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § andra stycket miljöbalken. Verksamheten kan påverka omgivningen genom skottbullen som kan uppfattas som störande. Ett av syftena med reservatet är att främja friluftsliv inom området. Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från skjutbanor är friluftsområden en typ av områden som kan påverkas av buller från skjutbanor och där låg bullernivå utgör en särskild kvalitet. Fler friluftsområden kan på sikt leda till inskränkningar i verksamheten på Säve skjutbana och därmed medföra påtaglig skada på riksintresset. Försvarmakten anser att syftet som handlar om friluftsliv inte bör gälla för den del av reservatet som berörs av influensområde för buller för Säve skjutbana. I övrigt har Försvarmakten inget att erinra mot naturreservatet.	Beslutet har ändrats så att själva friluftsdelen av reservatets syften inte gäller inom riksintresseområdet för totalförsvaret gällande Säve skjutbana. Riksintresseområdet har markerats på kartan i bilaga 1b.
Skogsstyrelsen	Skogsstyrelsen är positiv till reservatsbildningen och har inget att erinra.	

Bilaga 1c. Inkomna synpunkter

Trafikverket	Väg 563 Kongahällavägen berör naturreservatets södra del. Influensområde för Göteborg City Airport berör naturreservatet. Det finns risk för höga bullernivåer längs vägen och inom influensområdet. Det får inte införas några bullerrestriktioner som kan påverka flygplatsens verksamhet eller vägens trafikering. I övrigt har Trafikverket inga synpunkter på bildandet av reservatet.	I reservatsbeslutet och i dess föreskrifter finns inga restriktioner för bullernivåer.
Fortifikationsverket	Fortifikationsverket föreslår en ändring av gränsen så att deras fastighet Bärby 1:7 inte ingår i reservatet.	Bärby 1:7 är 196 m2 stor och ligger intill ett undantaget område i naturreservatets södra yttergräns. Länsstyrelsen ändrar yttergränsen enligt önskemål, så att fastigheten undantas.
SGU	SGU föreslår några kompletteringar om geologin i området.	Texten i skötselplanen kompletteras.
LRF	1.Syfte: LRF anser att det är fel att bilda naturreservat när berörda markägare är betydligt mer kapabla att hävda markerna är Länsstyrelsens personal och entreprenörer. Det är viktigt att naturbetesmarkerna fortsätter hävdas. Hävden blir inte bättre genom reservatsbildning. 2. Föreskrifter: Jordbruket behöver moderna, funktionella byggnader anpassade till djurhållningen. Rivning av gamla ekonomibyggnader får inte hindras. Nya byggnader behövs ofta på annan plats. Möjlighet att bedriva jordbruk och djurhållning kan inte begränsas av att det finns fornlämningar i området. Krav på material och färg för lantbrukets ekonomibyggnader får inte belasta lantbruket. 3. Motivering: Det är förvånande att Länsstyrelsen presenterar ett förslag i vilket det står att Länsstyrelsen bedömer att pågående markanvändning avsevärt försvåras, vilket LRF tolkar som att det blir svårt och krångligt att bedriva jordbruk. 4. LRF yrkar att det inte bildas något reservat i området, utan att fokus istället läggs på samverkan för att utveckla goda värden i området.	1. Hävd av naturbetesmarkerna ingår i reservatsskötseln. 2. Ekonomibyggnader får uppföras efter tillstånd från Länsstyrelsen, för att förhindra att byggnader uppförs på platser som skadar naturvärden (t ex floravärden i naturbetesmarker) och fornlämningar. Föreskrifterna förhindrar inte rivning av gamla byggnader och innehåller inga krav på viss färg eller material. Oavsett om det är naturreservat i området eller inte så gäller kulturmiljölagen och de kommunala områdesbestämmelserna, vilket kan påverka sådant som placering och utseende på ekonomibyggnader. 3. Länsstyrelsens bedömning att pågående markanvändning avsevärt kommer att försvåras (under rubriken Intresseprövning i beslutet) gäller för skogsmark i området (avverkning förbjuds) och förbud att stödutfodra och gödsla på naturbetesmarker. Detta är underlag för intrångsersättningen till markägarna. Föreskrifterna förhindrar inte jordbruksverksamhet på åkermark eller hävd av betesmarker.
Botaniska Föreningen i Göteborg	1.Föreningen påtalar att en av Bohusläns bästa lokaler för sällsynta strandmaskrosor finns på strandängarna ner mot Nordre älv, väster om det föreslagna naturreservatet. Lokalen ingår inte i naturreservatet Öxnäs, men föreningen förutsätter att strandängarna förblir skyddade som en del av det befintliga reservatet Nordre älvs estuarium. 2. En botanisk raritet i Öxnäs är tulkört. Endast en lokal finns kvar i området och det är den nordligaste spontana förekomsten på västkusten. Lokalen behöver skyddas mot igenväxning. 3. Föreningen föreslår vissa kompletteringar av texten i skötselplanen samt artlistan. Referenslistan bör kompletteras med Artportalen och Bohusläns flora 2011.	1.Strandängarna kommer även fortsättningsvis att ingå i reservatet Nordre älvs estuarium. 2. Skötselplanen (skötselområde 3.10) kompletteras med information om tulkörtslokalen och att den ska skyddas mot igenväxning. 3. Skötselplan, artlista och referenser kompletteras.
Gryaab AB	Gryaab AB har inga synpunkter på förslaget.	

Bilaga 1c. Inkomna synpunkter

Göteborg Energi	Göteborg Energi med dotterbolag lämnar följande synpunkter: GENAB: Inom området finns flera luftledningar som genom åren utsatts för flera väderberoende avbrott. Dessa ledningar planeras att markförläggas inom en snar framtid. Fjärrvärme: Inom området finns inga fjärrvärmeledningar. GothNet: Lite optokanalisering finns vid Kongahällavägen, Öxnäsvägen och Askesbyvägen inom reservatsområdet.	Nedgrävning av befintliga luftledningar får ske efter tillstånd från Länsstyrelsen (föreskrift A17). Underhåll av befintliga luft- och markledningar får utföras utan hinder av föreskrifterna.
JA Aktiv Häst	1. Bron som föreslås anläggas över Kvillen, i anslutning till stigen från Brunstorp, bör göras av samma kvalitet som den befintliga ridstigsbron över Kvillen i norra delen av reservatet, så att den även kan användas av ridekipage. Detta skulle bland annat ge fler ryttare möjlighet till rekreation och lämpliga ridstigar/ridslingor. 2. Informationstavlor bör kompletteras med text på t ex arabiska och persiska för att underlätta integration av nyanlända. Om detta inte är möjligt bör det finnas hänvisningar till webblänkar med information. Informationstavlor bör sättas upp vid busshållplatser vid området, t ex Öxnäs, Trädet och Sävedal, samt vid befintlig parkeringsplats där ridvägen korsar Öxnäsvägen. 3. Föreskrift A1 bör förtydligas så att det framgår att även ekonomibyggnader för hästföretagare omfattas, bland annat ligghallar, ridhus och lösdriftsskjul. 4. Remissen bör även skickas till den nationella branschorganisationen Hästföretagarna.	1. Skötselplanen kompletteras med uppgift om att den planerade bron ska göras av sådan kvalitet att den även kan användas av ridekipage. 2. Informationstavlor innehåller svensk och engelsk text. Informationsskyltar kommer att sättas upp vid parkeringar som pekas ut för reservatsbesökare samt vid ridstigen i norr och vid stigen från Brunstorp. 3. Föreskriften kompletteras att även omfatta hästverksamhet. 4. Remissförslaget har skickats till Hästföretagarna. Inget yttrande har inkommit från organisationen.
Christer Alström, Öxnäs 4:6	Han har skickat in förteckning över observerade fåglar i reservatet.	Artlistan kompletteras med rödlistade arter och Natura 2000-arter.
Ann-Christine Cairns, Askesby 2:3	Hon meddelar att den utritade ridstigen fortsätter ytterligare en bit och att detta bör synas på den slutliga kartan (bilaga 3D friluftsliv).	Kartan i bilaga 3D friluftsliv kompletteras enligt önskemål.
Linda Aronsson, Lenny Lindström, Mikael Svensson, Jessica Aronsson, Öxnäs 11:1	De har för avsikt att överklaga reservatsbeslutet. De anser att reservatet kommer att påverka deras verksamheter negativt, att reservatet ska underhållas enligt Länsstyrelsens bestämmelser utan ersättning, att värderingen inte är gjord enligt marknadsvärde samt att marken blir utan värde för fastighetsägarna vid t ex bebyggelse eller utökning av näringsverksamheter.	Överklagande av naturreservatet kan göras inom tre veckor efter det att Länsstyrelsen har fattat beslut om att bilda reservatet. Ärendet kommer då att skickas till regeringen för prövning.
Nils Olsson, Öxnäs 3:2, via ombud	Han vill ha möjlighet att uppföra två nya bostadshus på fastigheten för sina barn och har därför önskemål om justering av reservatsgränsen enligt inskickad karta. Han anser inte att detta strider mot de föreslagna syftena. Han påminner om att Länsstyrelsen ska beakta proportionalitetsprincipen och avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, dvs väga möjligheten till framtida generationsboende mot justering av gränsen.	Länsstyrelsen har tidigare (under december 2016) svarat på yttrandet.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

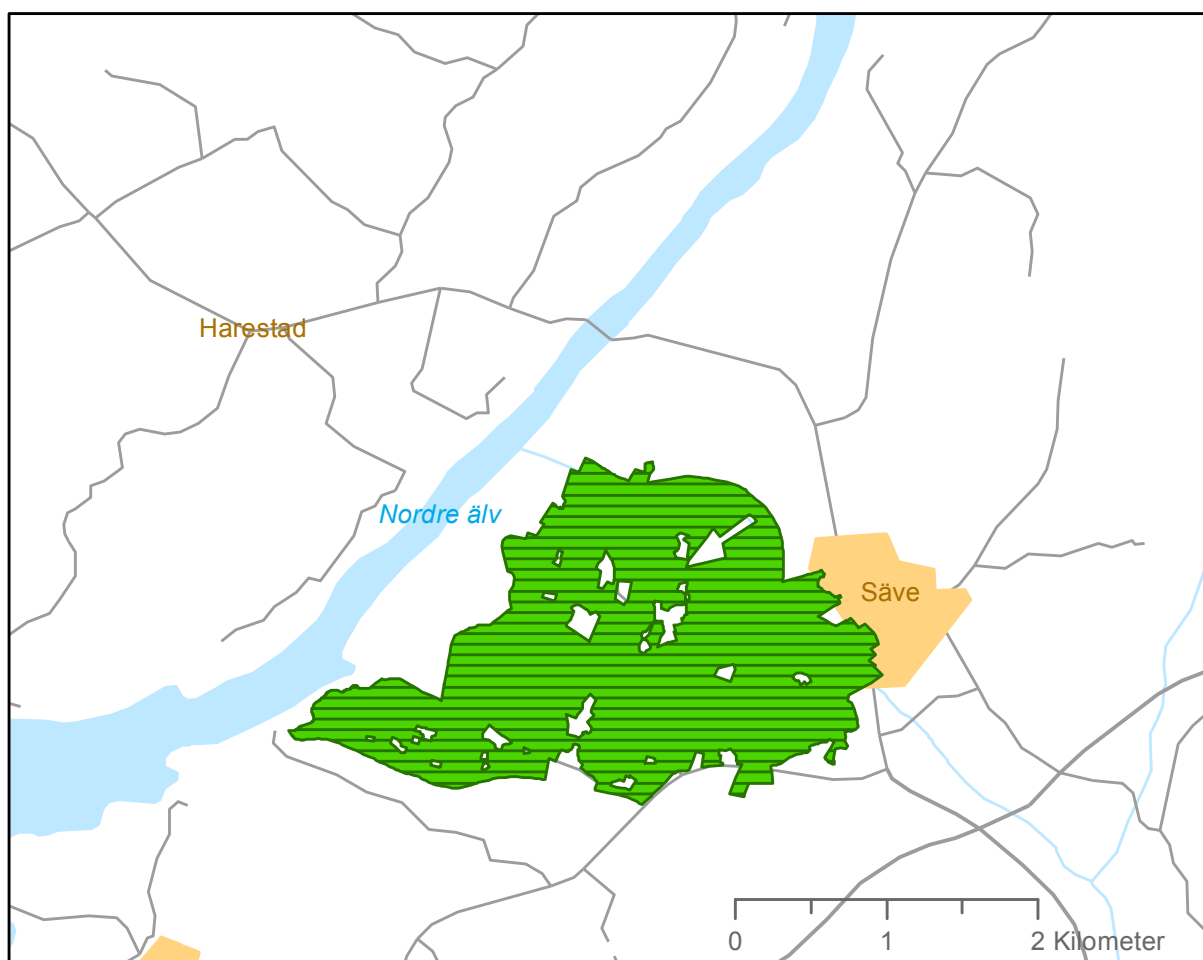
Bilaga 2

Dnr 511-5071-2014

Beslut 2018-03-05

ÖVERSIKTSKARTA

Naturreservatet Öxnäs Göteborgs Stad

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Jennifer Hood

Bilaga 3. Skötselplan
och bevarandeplan
2018-03-05

Diarienummer
511-5071-2014

Sida
1(30)

Skötselplan för naturreservatet Öxnäs i Göteborgs Stad samt bevarandeplan för Öxnäs SE0520050

Foton: Evelina Eriksson, Göteborgs Stad

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Sammanfattning	3
1.1 Syfte	3
1.2 Natura 2000	3
1.3 Fakta om området och dess skötsel	4
2. Beskrivning av området	5
2.1 Uppgifter	5
2.2 Allmän beskrivning av området	6
2.3 Mark- och vattenanvändning – då och nu	6
2.4 Bevarandevärden	7
2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar	10
3. Skötsel och bevarandemål	11
3.1 Indelning av skötselområden	11
3.2 Bevarandemål	11
3.3 Allmänt om skötseln	11
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	11
3.5 Vad kan påverka områdets Natura 2000-habitat och arter negativt	12
3.6 Skötselområden med mål och åtgärder	15
3.7 Större vattensalamander (Natura 2000-art)	22
3.8 Forn- och kulturmiljövård	22
4. Friluftsliv	23
5. Gränsmarkering	24
6. Uppföljning	24
6.1 Dokumentation av skötselåtgärder	24
6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd	24
6.3 Revidering av skötselplanen	24
7. Planerad förvaltning	25
8. Referenser	26

BILAGOR

Bilaga 1: Tabell 1. Arter
 Tabell 2. Naturtyper
 Tabell 3. Natura 2000-naturtyper

Bilaga 3A: Skötselområden
 3B: Naturtyper
 3C: Natura 2000-naturtyper
 3D: Friluftsliv
 3E: Skyddsvärda träd + salamanderdammar
 3F: Fornlämningar

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – Naturreservatet Öxnäs

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, dvs den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägaren och andra intressenter.

1. Sammanfattning

1.1 Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och sköta ett värdefullt gammalt kulturlandskap med höga natur- och kulturvärden och vacker landskapsbild,
- bevara biologisk mångfald och hotade arter knutna till värdefulla livsmiljöer som ädellövskog och naturbetesmarker samt strukturer som död ved, grova lövträd och småvatten,
- bevara de inom området förekommande naturtyperna och arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd,
- friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet, och besökaren ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

Syftet ska uppnås genom att:

- naturliga betesmarker och åkermarker hålls i fortsatt hävd,
- trädklädda betesmarker restaureras och öppnas upp,
- området skyddas mot exploatering,
- ädellövskogen bevaras genom förbud mot skogsbruk,
- området hålls tillgängligt och attraktivt för besökare.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

1.2 Natura 2000

Det överordnande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att behålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det här Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

I Natura 2000-området Öxnäs är samtliga naturtyper prioriterade, d v s både skogsnaturtyperna och gräsmarkshabitaten, som tillsammans förekommer mosaikartat i området. Även förekomsten av större vattensalamander är prioriterad.

Motivering

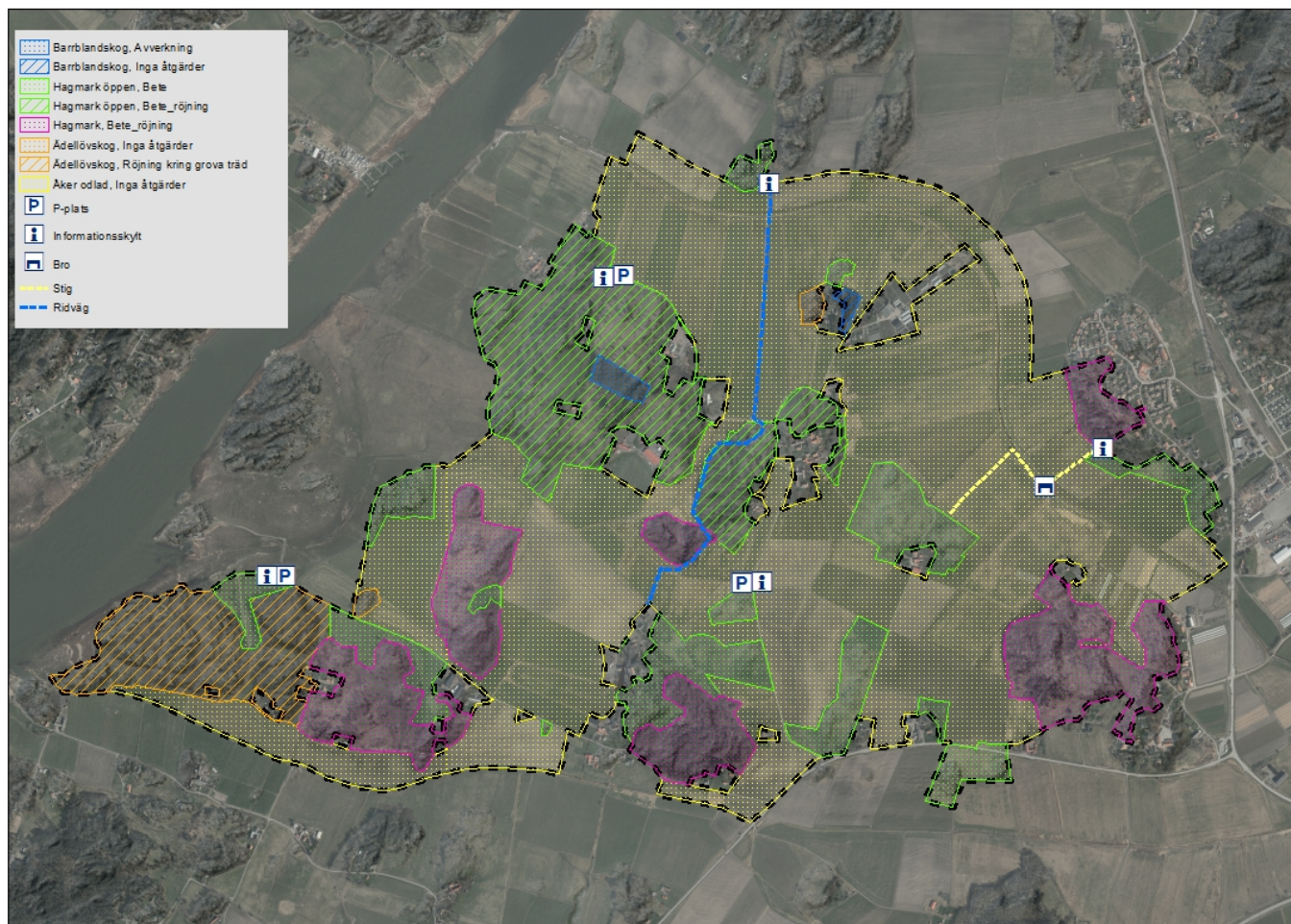
Området är ett gammalt och mycket välbevarat kulturlandskap. Det är ett för regionen unikt odlingslandskap och botaniskt och kulturhistoriskt har det mycket få motsvarigheter i landet. Naturbetesmarkerna är mycket varierade, ofta mosaikartade. De rymmer en mängd olika natur- och vegetationstyper, från helt öppna betesmarker via träd- och buskbärande marker till betade skogsmiljöer. De är till största delen ogödslade och innehåller ett stort antal kärlväxt- och svamparter som tyder på lång kontinuitet av bete eller slåtter. Ädellövslogen utgörs huvudsakligen av ek och har en väl utvecklad lundflora samt är livsmiljö för många arter av lavar, mossor, insekter och fåglar. Större vattensalamander har hittats i 16 dammar och småvatten inom området.

Prioriterade åtgärder

I ädellövslogen ska röjning kring grova ekar göras vid behov. Naturbetesmarkerna, både öppna och trädklädda, ska betas årligen och igenväxningsvegetation ska röjas bort vid behov. Vissa delområden behöver restaureras genom röjning av sly/buskar och sedan årligt bete. Dammar och småvatten i området ska hållas öppna och vid behov röjas och med försiktighet grävas ur för att hindra igenväxning.

1.3 Fakta om området och dess skötsel

Naturbetesmarkerna (hagmarker) ska hävdas genom bete varje år och röjning av sly/buskar vid behov för att hindra igenväxning. Vissa betesmarker behöver restaureras genom successiv gallring/röjning. I ädellövslogen i sydväst kan det behövas viss röjning kring grova lövträd vid behov. Ett litet område med barrblandskog ska avverkas och omföras till betesmark. En ridstig finns från norra delen av området och en ny gångstig med bro över Kvillen planeras från bostadsområdet i Brunstorp. Placering av parkeringsplatser (några är befintliga) och informationsskyltar framgår av kartan nedan.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Öxnäs
Beslutsdatum:	2018-03-05
Areal:	456 ha
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Göteborgs Stad
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
NVR id:	2041711
Natura 2000-beteckning:	Öxnäs SE0520050
Natura 2000-området skyddsstatus:	SAC
Ägandeförhållanden:	Privat och kommunalt ägd mark
Ingående Natura 2000-naturtyper:	Se tabell 3 i bilaga 1
Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet samt enligt fågeldirektivet:	Se tabell 1 i bilaga 1

2.2 Allmän beskrivning av området

Öxnäs, Askesby och Bärby är tre delvis oskiftade byar som ligger intill Nordre älv, strax väster om Säve på Hisingen i Göteborgs kommun. Naturre-servatet Nordre älvs estuarium gränsar till området i väster. Magra, delvis kala och delvis skogbeklädda kullar dominerar området visuellt. Däremellan ligger öppna jordbruksmarker. De flesta gårdsmiljöerna ligger centralt intill kullarna. I områdets norra och östra del avgränsar strandskyddsområdet för vattendraget Kvillen, och i söder rinner vattendraget Vasekvillen.

Göta och Nordre älv utgjorde för 10000 år sedan ett av de djupaste partierna av en glacial fjord. Idag omges dalstråket av bergsryggar som närmast älven når omkring 30-50 m ö h. Dessa höjder ligger alltså under den marina gränsen som i dessa trakter är 90 m ö h. Det innebär att allt land inom reservatet legat under havets nivå och i samband med landhöjningen successivt utsatts för vågornas påverkan. Marken i naturreservatet domineras av berg och lera. Berget utgörs till största delen av gnejser som har sitt ursprung huvudsakligen i gamla sediment och granit. Små förekomster av morän och sand finns närmast berghällarna. Två olika typer av lera finns; glacial och postglacial lera. Den glaciala leran är bildad i samband med isavsmältningen i ett kallt hav för ca 14000 år sedan. Den postglaciala leran är bildad för ca 10000 år sedan i ett hav som var betydligt varmare, temperatur ungefär som idag. Den organiska halten är något högre i den postglaciala leran jämfört med den glaciala leran, vilket gör den något mer näringsrik. Den totala mäktigheten av lerorna är som mest ca 30 meter. I reservatet finns två jättegrytor. Båda är ca 0,7 meter breda och den djupaste är ca 1,5 meter djup. På de kala hållarna kan man se tydliga spår efter inlandsisen i form av isräfflor. Räfflorna i området har en nordöstlig riktning.

Inom reservatsområdet finns ett vattendrag, Kvillen. Området gränsar också till Nordre älvs stränder. Småvatten finns i form av ett stort antal dammar och sumpar som ofta utgörs av äldre stensatta vattenhål. Diken finns spridda över området. De flesta av dem omfattas inte av biotopskydd på grund av att de torkar ut en stor del av året. På några platser finns mindre käl-lor/utströmningsområden. Tidigare översvämmades stora delar av de lägst liggande markerna under olika årtider, dels genom vårflooder och dels genom tidvattenpåverkan från havet. Numera är vårflooden oftast marginell på grund av vattenregleringar i de övre delarna av älven. Tidvattenöversvämmingar förekommer fortfarande men har minskats genom uppläggning av vallar.

2.3 Mark- och vattenanvändning – då och nu

Den nuvarande markanvändningen utgörs i huvudsak av jordbruk i form av åkerbruk och bete. En del av de tidigare betesmarkerna har vuxit igen eller är på väg att göra det. En mindre del har planterats med barrskog. Det finns flera nedlagda husbehovstäcker i området. Byarnas ägor är på de äldsta kartorna uppdelade i inägor och utmark. De gamla inägorna, som utgjordes av åker- och slåttermarker, låg på moränkullar och mellanliggande lermarker. Utmar-ken, som utnyttjades för bete, låg på de bergigare markerna i väster. Inä-gomarken dominerades i äldre tid av ängsmark. Åkrarna låg ursprungligen på

de lättbearbetade moränslutningarna i anslutning till bebyggelsen och lerslätterna användes då som slättermarker. Från slutet av 1700-talet började man med hjälp av stålplögen att plöja upp de tunga lerjordarna och de tidigare åkrarna blev istället betesmarker. Åkermarken expanderade successivt på slättermarkens bekostnad. Ännu år 1800 var dock förhållandet mellan åker och äng 1:3 i Öxnäs. På skifteskartorna ser man hur åkrarna utvidgats på lermarkerna mot Kvillen i norr. Vasstäkt har bedrivits utmed Nordre älv, och flera mindre sandtäkter har funnits i området.

En inventering av området bekräftar betesdrift med lång kontinuitet. Förutom det omfattande hägnadssystemet finns det mycket gott om vattenhål, en del stensatta. En annan indikation på långvarig betesdrift är förekomsten av vaxskivlingar.

2.4 Bevarandevärden

2.4.1 Biologiska bevarandevärden

De biologiska värdena i området är till mycket stor del en kulturprodukt. De är knutna till ett odlingslandskap med mycket lång hävdkontinuitet med bete, ängs- och åkerbruk. Bevarandet av områdets biologiska värden förutsätter en fortsatt hävd. Hävden bör åtminstone delvis präglas av metoder som har likheter med äldre bruksformer. De största värdena är idag knutna till naturliga, betade fodermarker och till områdets småvatten. Traditionell ängsslätter saknas idag helt. Delvis nya biologiska värden har utvecklats i delar som vuxit igen med högröts- och buskvegetation samt skog.

Naturbetesmarker kring Öxnäs och Askesby är mycket varierade, ofta mosaikartade med en mängd olika natur- och vegetationstyper, från helt öppna betesmarker via träd- och buskbärande marker till betade skogsmiljöer. De är till största delen ogödslade och innehåller ett stort antal arter som tyder på en lång kontinuitet av bete eller slätter, bland annat knägräs, vårtåtel, harstarr, kattfot och svinrot. Ett flertal rödlistade arter av vaxskivlingar har hittats. Floran och faunan innehåller gott om rödlistade arter, såsom slättergubbe (VU), granspira (NT), klockgentiana (VU), vattenstånds (VU), strutskinlav (NT), bivråk (NT) och mindre hackspett (NT). Se även artlistan i bilaga 1. På skalgrus finns kalkgynnad flora, såsom vildlin, spåtistel och brudbröd. De magra växtsamhällena på kullarna och dess sluttningar övergår mot älven i vidsträckta fuktängar på lermark, vilka hyser ett flertal fågelarter såsom enkelbeckasin, brun kärrhök och gräshoppsångare. Här finns också stora bestånd med vattenstånds. Flera fladdermusarter finns i området.

Skogsmiljöer finns främst i söder i anslutning till Askesby. Här finns ädellövskog med främst ek och hassel och fåglar som mindre hackspett (NT), skogsduva och nötkråka (NT). Bland kärlväxterna finns blåsippa, gullviva, desmeknopp (NT), lundgröe och hässlebrodd.

Skyddsvärda träd förekommer inom reservatet. Vid Bärby bygdegård finns många, men bara tre av dem växer inne i reservatet: en ask med omkrets 351 cm, räknas som jätteträd (id 122354), en ek med omkrets 300 cm, hotas av igenväxning (id 119516) och en hamlad lind med omkrets 415 cm, räknas som jätteträd (id 122353). Vid Askesby Högen finns fem träd varav två på undantagen tomtmark. De övriga tre är hamlade almar med omkrets 260 cm (id 114738), 283 cm (id 114739) respektive 325 cm, räknas som jätteträd (id 150782). I nordvästra delen av reservatet finns viden med omkrets 222 cm (id 115421).

I *småvatten och dammar* finns ofta en intressant flora och fauna, till exempel källgräs (VU), rödlånke (NT), större vattensalamander, grodor, mollusker och olika trollsländor. Inom reservatet finns 14 utpekade dammar med större vattensalamander och inom undantagna tomtområden finns 2 dammar (Öxnäs by och Askesby Högen).

2.4.2 Geovetenskapliga bevarandevärden

Det finns inga särskilda geovetenskapliga bevarandevärden i området.

2.4.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Historia

Den första skriftliga uppgiften om Öxnäs by finns i biskop Öysteins jordebok 1389, men jordbruksbebyggelsen i området anses ha etablerats under yngre järnålder. De uppgifter som finns att tillgå från medeltid och framåt anger att det funnits minst fyra gårdar i byn. Äldre kartor visar att byn legat på samma kulle åtminstone sedan slutet av 1700-talet. Den äldsta kartan är en storskifteskarta från 1783. Övriga skifteskartor är från storskiftet 1801 och laga skifte 1836. År 1783 skiftades inägorna mellan fem gårdar: Mellangården, Norrgården, Södergården, Västergården och Östergården. Hemmansklyvningen hade emellertid medfört att antalet brukningsenheter var betydligt större. Vid laga skifte 1836 flyttades en del av gårdarna ut från byarna, men en stor del av bebyggelsen är ännu samlad vid de gamla byplatserna. Öxnäs by har därför behållit sin karaktär av klungby. Byarnas ekonomiska underlag har varit jordbruk med tonvikt på boskapsskötsel. Arkeologiska undersökningar samt skriftliga uppgifter om att man betalat skatt i form av smör och boskap bekräftar inriktningen mot boskapsskötsel. Detta förhållande gäller hela älvdalen, där tillgången på betes- och slåttermarker varit mycket god. Åkrarna i området brukades i ensäde.

Namnet Öxnäs tolkas ofta som oxarnas näs, det vill säga där man hållit oxar eller näset där man fört över oxar. Handel med oxar var livlig redan under vikingatiden. De arkeologiska undersökningarna vid Kallerhamn visar att det troligen funnits en hamn där. Byns eventuella överskott av oxar kan ha skepats ut härifrån.

Kulturlämningar

Området är rikt på fornlämningar och kulturhistoriska lämningar. Inom området finns ett flertal boplatser, troligen från stenålder, men också från bronsål-

der. Flera stensättningar från bronsålder/järnålder, ett röse från bronsåldern och en domarring finns i området. Domarringar brukar innehålla gravar från järnålderns mitt, och enstaka gravhögar hör hemma i samma tid. De mest påtagliga fornlämningarna i området är gravfälten från yngre järnålder. Sammanlagt finns här 11 gravfält i fornlämningsregistret. De talrika stengårdsgårdarna har i huvudsak tillkommit efter laga skiftet på 1830-talet. Endast en liten sträcka är anlagd innan dess. Gårdsgårdarna ligger i mycket stor utsträckning i de ägogränser som lades ut vid skiftet. Inom Öxnäs ägor finns murarna i stort sett kvar även i åkermark. I övrigt så har de murar som legat i åkermark i stor utsträckning tagits bort. Stenmurarna ligger också runt före detta åkrar och längs vägkanter.

På moränkullarna finns idag en mängd fossila åkrar, så kallade ryggade åkrar. Dessa brukades innan den äldsta kartan gjordes. Åkrarna syns fortfarande, och allra tydligast framträder de på kullen öster om Öxnäs by.

Från älven i väster går en markväg in mot byn och sedan vidare mot söder. Denna väg användes av Oslobiskopen Jens Nilssøn när han på 1590-talet skulle besöka Säve kyrka under en av sina visitationsresor. Det finns också en väg från Öxnäs by rakt ner mot Kvillen i riktning mot kyrkan i Säve markerad på en karta från 1836. Över Kvillen finns en bro kallad Kyrkstocken markerad. För drygt 10 år sedan fanns rester av en bro här. Idag finns en del fundament kvar.

Det finns många vattenhål av varierande storlek och utformning. Många av dem har stensatta kanter och i några fall omges de av vallar. Flera grusgropar och ett fåtal stentäkter har påträffats. Alléer löper längs några av de gamla byvägarna, och många av dessa träd, liksom en del vårdträd intill bebyggelsen, har förr hamlats.

Bebyggelse

För bebyggelsen antogs områdesbestämmelser 2003-11-11. Syftet med dessa är att säkerställa bevarandet av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen i Öxnäs by, Askesby och Askesby Högen. Områdesbestämmelserna reglerar endast befintliga byggnader samt utformningen av eventuellt nyttillkommande byggnader.

Öxnäs, Askesby och Askesby Högen ligger idag på de platser där de återfinns på lantmäterikartorna, d v s från slutet av 1700-talet och framåt. Läget för Bärby verkar däremot vara helt ändrat. Där huvuddelen av bebyggelsen låg enligt de äldre kartorna finns det idag endast en jordkällare mitt i en åker. I Öxnäs utgör boningshusen, tillsammans med ladugårdar och uthus, en för den här delen av landet ovanligt väl bevarad bymiljö. Gårdarna är goda exempel på hur landsbygdens bebyggelse i södra Bohuslän sett ut från mitten av 1800-talet och framåt. Vid laga skifte 1836 flyttades en del av gårdarna i byn ut, men en stor del av byns bebyggelse är ännu samlad vid den gamla byplatsen. Askesby Högen, och delvis Askesby, har också fina exempel på äldre sydbohuslänsk bebyggelse, med boningshus målade i ljusa kulörer och ekonomibyggnader i falurött. Även här finns exempel på kringbyggda gårdar

med stensatta gårdsplaner. Både Öxnäs och Askesby utgörs till större delen av äldre bebyggelse. De utgör en värdefull helhetsmiljö genom sin placering i landskapet, genom de i stort välbevarade gårdsmiljöerna och genom hägnader och vägsystem.

Byggnaderna i området är uppförda från 1700-talet och framåt. I Öxnäs och Askesby finns bostadshus såväl av den äldre typen på enkelbredd (parstugor och framkammarstugor) som av den lite senare typen på dubbelbredd (Västsvenskt dubbelhus). Flera olika typer av ekonomibyggnader finns, bland annat en smedja, magasin och stora ladugårdar med och utan portluder. Flera av gårdsplanerna är stensatta.

Inom Öxnäs utmark i väster kan man se rester av minst tre torp. På kullen öster om byn finns rester av äldre bebyggelse i form av en raserad hägnad och eventuella husgrunder i anslutning till ett vattenhål, och på kullen längst mot söder inom byns ägor finns ett flertal lämningar som kan härröra från äldre bebyggelse och här har också funnits en väderkvarn.

2.4.4 Friluftslivsvärden

Ornitologer och Göteborgs universitet använder området för årliga naturstudier. För de boende i Säve, Brunstorp och Bärby fungerar området som närre-kreationsområde. Parkeringsmöjligheterna är begränsade, men Göteborgs kommun har anlagt en parkering nära Öxnäs by. En mindre parkering finns även efter Askesbyvägen. Busshållplats finns vid Kongahällavägen. Det finns gott om vägar och stigar att promenera på i området, och det går bra att ta sig fram med till exempel barnvagn.

2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar

Frånsett de byggnader av kulturhistoriskt värde som beskrivs under stycke 2.4.3 – Bebyggelse, finns i området ett antal ekonomibyggnader för jordbruksändamål samt ett större antal bostadshus. Dessa ligger i första hand intill kullarna. Bostadstomter och gårdsmiljöer är undantagna från reservatet.

I området finns luftledningar samt stolpar som markerar inflygningsbana för Göteborg City Airport.

Länsstyrelsen ansvarar inte för förvaltningen av några byggnader eller anläggningar inom området.

DEL B – SKÖTSEL AV NATURRESERVATET ÖXNÄS

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i 5 stycken skötselområden med tillhörande delområden.

Skötselområdena är:

1. Ädellövskog
2. Barrblandskog
3. Öppna hagmarker
4. Hagmarker
5. Åkermark och vattendrag

Inom varje skötselområde kan en eller flera naturtyper förekomma. I skötselområdena kan det även finnas Natura 2000-naturtyper (se tabell 3). Naturtyperna och Natura 2000-naturtypernas avgränsningar framgår av bilagorna 3B och 3C.

3.2 Bevarandemål

Bevarandemålen preciserar syftet för respektive skötselområde och ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. De ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras.

3.3 Allmänt om skötseln

Naturbetesmarker ska hävdas genom årligt bete och vid behov sly/buskröjning. Vissa betesmarker behöver restaureras. I ädellövskogsområdet i sydväst kan det eventuellt behövas viss röjning kring grova lövträd. Ett litet område med barrblandskog i nordöstra delen av reservatet ska avverkas och istället bli en del av den omgivande betesmarken. Åkermarken ska fortsätta brukas genom jordbruksverksamhet. Anläggande av dammar och våtmarker på lämpliga ställen kan övervägas för att gynna bland annat groddjur.

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

En förändring av klimatet kan påverka områdets naturvärden negativt genom ökad igenväxningstakt i naturbetesmarker och kring skyddsvärda träd; problem för betesdjur som långvarig hetta och sjukdomar (p g a för blöt mark); ökad mängd trädssjukdomar, svamp- och insektsangrepp på lövträd; stormfällningar; fler främmande och/eller invasiva arter som kan konkurrera ut den skyddsvärda floran och faunan; snabbare förfall av friluftsanläggningar.

Tänkbara skötselåtgärder för att komma till rätta med eventuella problem på grund av klimatförändringar:

Igenväxning: röjning, förlängd betessäsong, fler betesdjur, efterbete.

Betesdjur: säkrad dricksvattenförsörjning, solskydd, betesplanering/fällindelning, hårdigare djurarter, flytt av djuren till andra betesmarker, kompletterande skötsel (röjning, slåtter, bränning).

Trädangrepp: gynnande/nyplantering av efterträdare och fler trädslag (inhemska och resistenta arter), handlingsplan för ev smitta, veteranisering (skapa gammelträdkvalitéer genom specifik skötsel av yngre träd).

Främmande arter: gynnande av inhemska arter, bortröjning av främmande arter.

Friluftsanläggningar: användning av tåliga material, tät kontroll av anläggningarnas skick.

3.5 Vad kan påverka områdets Natura 2000-habitat och arter negativt

9160 Näringsrik ekskog, 9180 Ädellövskog i branter, 9190 Näringsfattig ekskog:

- Markexploatering (t ex täkt, bebyggelse, dikning, vägar)
- Skogsbruksåtgärder (avverkning, markberedning, gödsling mm)
- Invasion av gran och främmande trädslag
- Markskador och dikning
- Fragmentering
- Luftföroreningar
- Brist på dynamik
- Viltskador
- Sjukdomar och skadeorganismer

9070 Träddklädd betesmark:

- Utebliven hävd
- Igenväxning
- Alltför kraftig röjning av träd och buskar
- Överbete
- Tillskottsutfodring
- Gödsling/bekämpningsmedel
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin endast vid behov (kan skada dynglevande insektsfauna)
- Otillräcklig förnygring av träd och buskar
- Markexploatering (t ex täkt, bebyggelse, dikning, vägar)
- Avverkning (annat än i skötselsyfte)
- Skogsbruksåtgärder (markberedning, körning, plantering mm)
- Luftföroreningar

4030 Torra hedar, 6230 Stagg-gräsmarker, 6270 Silikatgräsmarker, 6430 Högörtängar, 6410 Fuktängar, 8230 Hällmarkstorräng:

- Utebliven hävd
- Igenväxning
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer

- Överbete
- Gödsling/bekämpningsmedel
- Tillskottsutfodring
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin endast vid behov (kan skada dynglevande insektsfauna)
- Kväveläckage från intilliggande marker
- Dränering och vattenreglering
- Markexploatering (t ex täkt, bebyggelse, dikning, vägar)
- Luftföroreningar
- Främmande/invasiva arter

1166 Större vattensalamander:

- Habitatförstöring (igenläggning av dammar, dikning, dränering mm)
- Övergödning
- Höga halter av nitrit, lågt pH, låg alkalinitet i lekdammar
- Inplantering av fisk och kräfter
- Igenväxning och plantering av barrskog runt lämpliga lekvatten
- Brist på habitat/fragmentering av landskapet/för glest mellan dammar

Bevarandetillstånd för Natura 2000-habitat i Öxnäs

4030 Torra hedar – Habitatet förekommer utspritt i området i en mosaik tillsammans med andra gräsmarkshabitat. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetillstånd. Det är viktigt att samtliga områden hävdas genom bete varje år.

6230 Stagg-gräsmarker – Habitatet förekommer utspritt i området i en mosaik tillsammans med andra gräsmarkshabitat. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetillstånd, förutom i det lilla delområdet i skötselområde 3.9 som bedöms vara icke-fullgod Natura 2000-naturtyp. För att detta delområde ska bli fullgod naturtyp behövs röjning av sly/buskar samt hävd genom årligt bete. Det är viktigt att områdena hävdas genom bete varje år. Ett område i västra delen av reservatet bedöms vara utvecklingsmark, d v s som på sikt kan utvecklas till Natura 2000-naturtypen 6230.

6270 Silikatgräsmarker – Habitatet förekommer utspritt i området i en mosaik tillsammans med andra gräsmarkshabitat. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetillstånd. Möjligen kan viss röjning av buskar behövas på några ställen. Det är viktigt att områdena fortsätter att hävdas genom bete varje år. Flera delområden bedöms vara utvecklingsmark, d v s som på sikt kan utvecklas till Natura 2000-naturtypen 6270.

6410 Fuktängar – Habitatet förekommer fläckvis i västra delen av reservatet, i en mosaik med andra gräsmarkshabitat. Habitatet ingår i större områden med fuktängar som ligger inom Natura 2000-området Nordre älvs estuarium (SE0520043). Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetillstånd. Det är viktigt att områdena fortsätter att hävdas genom bete varje år.

6430 Högörtängar – Habitatet förekommer uppskattningsvis på två små områden inom reservatet, i en mosaik med andra gräsmarkshabitat. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetilstånd. Det är viktigt att områdena fortsätter att hävdas genom bete varje år.

8230 Hällmarkstorräng - Habitatet förekommer utspritt i området i en mosaik tillsammans med andra gräsmarkshabitat. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetilstånd, förutom det delområde som ligger inom skötselområde 4.2 som bedöms vara icke-fullgod Natura 2000-naturtyp. För att detta delområde ska bli fullgod naturtyp behövs röjning av sly/buskar och årligt bete. Det är viktigt att områdena hävdas genom bete varje år. Flera delområden bedöms vara utvecklingsmark, d v s som på sikt kan utvecklas till Natura 2000-naturtypen 8230.

9070 Trädklädda betesmarker – Habitatet förekommer i sydvästra delen av reservatet. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetilstånd. Viss röjning kring grova lövträd och viss röjning av buskar/sly kan eventuellt behövas. Det är positivt om andelen död ved ökar med tiden. Det är viktigt att områdena hävdas genom bete varje år. Några små områden bedöms vara utvecklingsmark, d v s som på sikt kan utvecklas till Natura 2000-naturtypen 9070.

9160 Näringsrik ekskog – Habitatet förekommer i sydvästra delen av reservatet. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetilstånd. Det är positivt om andelen död ved ökar med tiden. Några små områden bedöms vara utvecklingsmark, d v s som på sikt kan utvecklas till Natura 2000-naturtypen 9160.

9180 Ädellövskog i branter – Habitatet förekommer på ett litet område i sydöstra delen av reservatet. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetilstånd. Det är positivt om andelen död ved ökar med tiden.

9190 Näringsfattig ekskog – Habitatet förekommer i sydvästra delen av reservatet. Det bedöms vara fullgod Natura 2000-naturtyp och i gynnsamt bevarandetilstånd. Det är positivt om andelen död ved ökar med tiden. Några delområden bedöms vara utvecklingsmark, d v s som på sikt kan utvecklas till Natura 2000-naturtypen 9190.

1166 Större vattensalamander – Arten har vid inventering 2004 hittats i 16 dammar i området, varav 14 ligger inom naturreservatet. Populationen av större vattensalamander bedöms ha gynnsamt bevarandetilstånd.

3.6 Skötselområden med mål och åtgärder

Skötselområde 1 - Ädellövskog

Delområde	Areal (ha)
1.1	24,8
1.2	0,6
1.3	0,8
Summa	26,2

Naturtyp
Ädellövskog

Natura 2000-naturtyp
9160 Näringsrik ekskog
9190 Näringsfattig ekskog

Beskrivning:

Delområde 1.1: Området utgörs av ett större sammanhängande skogsområde i reservatets sydvästra del. Här växer ekdominerad ädellövskog med inslag av björk, al, asp och tall, samt enstaka ask och lind. Ekskogen övergår till kratt på höjderna. Al växer främst i västra delen. Det är ganska sparsamt med död ved. I buskskiktet växer hassel, stundtals rikligt och i välutvecklade hasselbuketter, brakved, en, slån och rönn. Kulturlämningar finns i form av stengårdsgårdar, stensättningar, bebyggelselämningar, samt röjningsrösen. Floran är rik i området. I västra delen finns ett vackert område med välutvecklad och rik lundflora och stora hasselbuketter. Här växer bland annat nagelört, hässlebrodd, trolldruva, desmeknopp, gullviva, nässelklocka, vitsippa och svalört.

Delområde 1.2: Ett mindre område där det växer bland annat ek, asp och ask.

Delområde 1.3: Området utgörs av ädellövskog, huvudsakligen ek.

Bevarandemål:

Lövskogen ska vara olikåldrig och skiktad och ha inslag av död ved och gamla lövträd. Ek ska vara det dominerande trädslaget. Det ska finnas tillräcklig förnygring av ek och andra ädellövträd samt hassel. Grova lövträd ska inte hotas av inväxande vegetation. Brynmiljöer ska vara flerskiktade med inslag av blommande och bärande träd och buskar. Kärnväxtfloran ska vara artrik. Typiska arter för naturtyperna ska förekomma (9160: t ex trolldruva och klippfrullania, 9190: t ex vildkaprifol, blåbär och klippfrullania). Arealen ädellövskog ska vara minst 26,2 ha. Arealen av förekommande Natura 2000-habitat ska i hela reservatet vara minst det som anges i tabell 3 i bilaga 1.

Engångsåtgärder:

Inga.

Underhållsåtgärder:

- Försiktig gallring och röjning kring grova lövträd vid behov.
- Torra – friska delar av området kan med fördel stängslas och hävdas genom bete.

Skötselområde 2 - Barrblandskog

Delområde	Areal (ha)
2.1	1,5
2.2	0,6
Summa	2,1

Naturtyp
Barrblandskog

Beskrivning:

Delområde 2.1: Ett mindre område mitt i ett stort betesmarksområde i reservatets nordvästra del och utgörs av planterad barrskog, huvudsakligen tall, ca 40 år gammal. Kulturlämningar finns i form av stengärdsgårdar.

Delområde 2.2: Ett mindre område med planterad barrskog, ca 40 år gammal. Här växer huvudsakligen tall, men även lite gran, och enstaka lövträd som ek, asp och björk. Kulturlämningar finns i form av stengärdsgårdar.

Bevarandemål:

Delområde 2.1 ska vara öppen betesmark och vara hävdad genom bete. Igenväxningsvegetation ska bara förekomma sparsamt. Enstaka lövträd och buskar kan förekomma. Arealen betesmark ska vara 1,5 ha.

Delområde 2.2 ska bestå av olikåldrig, skiktad blandbarrskog med inslag av lövträd. Det ska finnas föryngring av lövträd och död ved. Typiska arter av mossor och lavar ska förekomma. Arealen barrblandskog ska vara 0,6 ha.

Engångsåtgärder:

- Barrskogen i 2.1 ska avverkas och omföras till öppen betesmark liknande delområde 3.10 som ligger intill. De lövträd som finns i området lämnas kvar.
- I delområde 2.2 kan luckhuggning och/eller högstubbekapning kunna övervägas som naturvårdande åtgärd.

Underhållsåtgärder:

- Delområde 2.1 ska hävdas genom bete årligen i de betesfällor som finns i intilliggande betesmark. Røjning av igenväxningsvegetation om behov uppstår.
- Inga underhållsåtgärder i 2.2.

Skötselområde 3 - Öppna hagmarker

Delområde	Areal (ha)
3.1	2,7
3.2	4,7
3.3	0,6
3.4	3,1
3.5	8,6
3.6	1,4
3.7	5,8
3.8	8,4
3.9	9,9
3.10	39,2
3.11	0,1
3.12	0,5
3.13	0,7
3.14	3,5
3.15	3,6
3.16	1,4
Summa	94,2

Naturtyp
Naturbetesmark (öppen hagmark)

Natura 2000-naturtyp
4030 Torra hedar
6230 Stagg-gräsmarker
6270 Silikatgräsmarker
6410 Fuktängar
6430 Högörtängar
8230 Hällmarkstorräng

Beskrivning:

Delområde 3.1-3.16: Till största delen naturliga fodermarker (gamla utmarker), med visst inslag av tidigare gödslade ytor. Kulturlämningar finns i form av stengårdsgårdar, anlagda dammar, bruksningsvägar, fossila åkrar, röjningsrösen, boplatser och olika gravanläggningar. Torrängsflora, fårsvingelhed och klipphekar förekommer. I delområde 3.5 finns tre skyddsvärda träd. De är hamlade almar med omkrets 260 cm (id 114738), 283 cm (id 114739) respektive 325 cm, räknas som jätteträd (id 150782). De hotas inte av igenväxning. I delområde 3.10 finns skyddsvärda träd i form av viden med omkrets 222 cm (id 115421). De hotas inte heller av igenväxning.

Bevarandemål:

Områdena ska bestå av öppna betesmarker som är välhävdade genom årligt bete. Igenväxningsvegetation ska endast förekomma sparsamt. Enstaka träd och buskar kan förekomma. Kärlväxtfloran ska vara artrik och hotade arter

ska finnas i livskraftiga bestånd. Brynmiljöer bestående av artrika skogsbryn och lövbårder mellan åker, öppna betesmarker och bergspartier ska finnas. I anslutning till välhävdade naturbetesmarker ska finnas olika successionsstadium av rikt blommande högrötsängar, brynmosaiker och lövbårder, särskilt i anslutning till vedrika randlövskogar med hålträd och död ved. Kulturlämningar ska vara fria från igenväxningsvegetation. Typiska arter för naturtyperna ska förekomma (4030: t ex blåsuga, pillerstarr, slåttergubbe, stagg och knägräs, 6230: t ex granspira, slåttergubbe, slåtterfibbla, fältgentiana och silversmygare, 6270: t ex scharlakansvaxskivling, slåttergubbe, hirsstarr, jungfrulin och kattfot, 6410: t ex Jungfru Marie nycklar, knägräs, ängsvädd, svinrot och vildlin, 6430: t ex smörboll och gökblomster, 8230: t ex vårtåtel och sandkrassing). De skyddsvärda träden (hamlade almar och viden) ska inte hotas av igenväxning. Arealen naturbetesmarker ska vara minst 94,2 ha. Arealen av förekommande Natura 2000-habitat ska i hela reservatet minst vara det som anges i tabell 3 i bilaga 1.

Engångsåtgärder:

- Stängsling behövs i vissa av delområdena.
- Delområdena 3.9 och 3.10 behöver restaureras i vissa delar, genom kraftig men årligt successiv gallring och röjning av buskar. Grov död ved sparas, övrigt ris och buskar tas bort eller bränns. När gallring och röjning har skett ska området snarast betas.

Underhållsåtgärder:

- Bete årligen. Betesputsning vid behov. Vissa särskilt artrika områden kan behöva stängslas bort periodvis för att gynna frösättning hos ängsfloran och insekter.
- Om behov finns kan gammal förna brännas. Detta ska då ske tidigt på våren/vårvintern för att skydda fornlämningarna.
- Delar av norra 3.9 kan med fördel stängslas och hävdas med slåtter och efterbetas.
- 3.11 kan slås istället för betas.
- Djur bör inte gå i delområdena vintertid när det är blött.
- Röjning vid kulturlämningar vid behov.
- Röjning kring skyddsvärda träd vid behov.
- I 3.10 finns en lokal med tulkört (den nordligaste spontana lokalen på västkusten) på östra sidan av kullen som ligger längst till väster i skötselområdet (ca 160 meter SSV om Västergården). För att inte arten ska försvinna så är det viktigt att lokalen hålls öppen och fri från igenväxning.

Skötselområde 4 - Hagmarker

Delområde	Areal (ha)
4.1	10,7
4.2	8,6
4.3	2,6
4.4	17,4
4.5	12,7
4.6	4,0
Summa	56,0

Naturtyp
Naturbetesmark (hagmark)

Natura 2000-naturtyp
4030 Torra hedar
6270 Silikatgräsmarker
6430 Högörtängar
8230 Hällmarkstorräng
9070 Trädbärande betesmarker
9160 Näringsfattig ekskog
9180 Ädellövskog i branter

Beskrivning:

Området utgörs av naturbetesmarker, varav vissa betas idag. Vissa områden är mer öppna medan andra ställvis har karaktären av betad blandskog. Kulturlämningar finns i form av stengårdsgårdar, anlagda dammar, gravfält, enskilda gravar, bebyggelselämningar och röjningsrösen.

Delområde 4.1: Norra delen är ganska öppen medan södra delen har mer karaktär av betad ekskog. Området är stängslat och betas ihop med 3.3.

Delområde 4.2: Blandskog med huvudsakligen lövträd, bland annat asp, rönn, björk och tall. Bitvis är det mycket tätt med lövsly. Har mer karaktären av skog än betesmark.

Delområde 4.3: Blandskog, huvudsakligen löv, med bland annat tall, björk och asp. Betas inte i dagsläget. Har mer karaktären av skog än betesmark.

Delområde 4.4: Kuperad betesmark som är stängslad och betas. Området är relativt öppet, men i väster mer sluten lövskog. I området växer bland annat en, björk, asp, ask, rönn och ek. Tre skyddsvärda träd: ask med omkrets 351 cm, räknas som jätteträd (id 122354), ek med omkrets 300 cm, hotas av igenväxning (id 119516) och hamlad lind med omkrets 415 cm, räknas som jätteträd (id 122353).

Delområde 4.5: Gles betad ekskog som gränsar till stort ädellövskogsområde i reservatets sydvästra del.

Delområde 4.6: Blandskog, bland annat tall, rönn, björk och en.

Bevarandemål:

Betesmarkerna ska vara präglade av bete, ha en mosiakartad struktur och vara välhävdade av årligt bete. Igenväxningsvegetation ska endast förekomma

sparsamt. Krontäckningen i områdena kan variera mellan ca 10-50%. Det ska finnas inslag av död ved och grova lövträd som inte hotas av inväxande träd. Kärleväxtfloran ska vara artrik. Typiska arter för naturtyperna ska förekomma (4030: t ex blåsuga, pillerstarr, slåttergubbe, stagg och knägräs, 6270: t ex scharlakansvaxskivling, slåttergubbe, hirsstarr, jungfrulin och kattfot, 6430: t ex smörboll och gökblomster, 8230: t ex vårtåtel och sandkrassing, 9070: t ex gullviva, blåsuga, knägräs, gökärt och ängsvädd, 9160: t ex trolldruva och klippfrullania, 9180: t ex blåsippra och lind). De skyddsvärda träden ska inte hotas av igenväxning. Arealen hagmark ska vara minst 56 ha. Arealen av förekommande Natura 2000-habitat ska vara minst det som anges i tabell 3 i bilaga 1.

Engångsåtgärder:

- Röjning och gallring ska utföras så att önskvärd krontäckning (10-50%) uppnås. Detta gäller i första hand de områden som idag har mer karaktären av skog än betesmark (4.2, 4.3, 4.6).
- Stängsling i delområdena 4.2, 4.3, 4.6.
- Grov död ved bör sparas, övrigt ris och buskar tas bort eller bränns.
- När röjning och gallring har skett ska området snarast betas.
- Röjning kring skyddsvärd ek (id 119516).

Underhållsåtgärder:

- Bete årligen. Delområdena kan med fördel ingå i de betesfällor som finns i intilliggande öppna betesmarker.
- I nordvästra 4.1 bör det hållas öppet kring bestånd med slåttergubbe och Jungfru Marie nycklar.
- Röjning av igenväxningsvegetation vid behov samt kring grova lövträd och skyddsvärda träd.
- Om behov finns kan gammal förna brännas. Detta ska då ske tidigt på våren/vårvintern för att skydda fornlämningarna.

Skötselområde 5 - Åkermark och vattendrag

Delområde	Areal (ha)
5.1	278
Summa	278

Naturtyp
Åkermark
Vattendrag
Vägar

Beskrivning:

Området utgörs av brukad åker- och jordbruksmark samt handelsträdgård. I norra delen av området finns vattendraget Kvillen, som omges av åkermark på båda sidor. I Kvillen finns den rödlistade växten pilblad. Vid elfiske 2012 hittades gädda samt de rödlistade arterna lake och ål. Inom området finns flera vägar.

Bevarandemål:

Åkermarken ska vara öppen och inte växa igen. Kärnväxtfloran på vägbankar i området ska vara så artrik som möjligt och vägbankarna ska inte vara slagna förrän efter blomningsperioden.

Engångsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Åkerbruk bedrivs av markägare och arrendatorer.

3.7 Större vattensalamander (*Natura 2000*-art)

Beskrivning:

Större vattensalamander *Triturus cristatus* återfanns vid en inventering 2004 i 16 dammar i området, se bilaga 3E, varav 14 ligger inom reservatet.

Bevarandemål:

Större vattensalamander ska förekomma i minst 14 dammar, som ska utgöra lämpliga livsmiljöer för arten. Dammarna ska vara öppna och fria från igenväxningsvegetation. I närheten av dammarna ska det finnas lämpliga skydds- och övervintringsmiljöer.

Engångsåtgärder:

Inga

Underhållsåtgärder:

- Lämpliga dammar ska hållas öppna. Vid behov genomförs röjning, gallring och försiktig urgrävning för att förhindra igenväxning.
- Skydds- och övervintringsmiljöer kan skapas i form av vedhögar (lämpligen av björk och asp) som läggs i närheten av dammarna. Högre vegetation sparas i lämplig omfattning.

3.8 Forn- och kulturmiljövård

Beskrivning:

I området finns gott om fornlämningar och kulturhistoriska lämningar i form av rösen, stensättningar, högar, gravfält, hållkista, domarring, stenåldersboplatser, resta stenar, brukningsvägar, fossila åkrar, röjningsrösen, stengårdsgårdar, dammar, torplämningar m m. Biotopskyddsbestämmelser gäller generellt för dessa naturtyper: alléer, källor med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsrösen i jordbruksmark, småvatten och våtmarker (inklusive öppna diken) i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark samt åkerholmar. Fornlämningarnas lokalisering och en förteckning över berörda fornlämningar finns i bilaga 3F respektive tabell 4 i bilaga 1. Det har inte gjorts någon inventering av kulturhistoriska lämningar så det kan finnas okända lämningar och sådana som enligt Kulturmiljölagen klassas som fornlämningar.

Bevarandemål:

Kulturlämningar i området ska vara väl synliga och framträda i landskapet. De ska vara fria från överväxningsvegetation. Enstaka bärande buskar och träd får finnas vid stengårdsgårdar. Betesplanen ska tillgodose bevarandet av forn- och kulturlämningar, som kan skadas av ett alltför högt betetryck. Vid skötselåtgärder ska hänsyn tas till fornlämningar/kulturhistoriska lämningar.

Engångsåtgärder:

Inga

Underhållsåtgärder:

- Lämningar som är överväxta bör röjas fram. Nedfallna stenar från gärdesgårdar ska läggas upp igen.
- Eldning får aldrig ske i närheten av fornlämningar då det kan ställa till svårigheter vid en eventuell framtida utgrävning.
- Fornlämningar får inte skadas i samband med röjning och gallring. Röjningsmaterial bör inte ligga kvar nära eller i fornlämningar.
- Förvaltaren bör samråda med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid åtgärder i områden som är mycket rika på fornlämningar.
- Vårdplaner för vissa fornlämningar, t ex gravfältet Säve 286:1, vore ett bra komplement till skötselplanen.

4. Friluftsliv

Beskrivning:

Öxnäs, tillsammans med det intilliggande reservatet Nordre Älvs estuarium, är ett välbesökt område för ornitologer och botaniker. Göteborgs universitet bedriver studier och kurser i området. Det är ett välbesökt rekreationsområde för boende i närområdet. Områdets främsta friluftsvärden består av upplevelser av den vackra naturen, det gamla kulturlandskapet och vacker utsikt mot Nordre Älv. Det finns två befintliga parkeringsplatser med plats för några bilar och en ny parkeringsplats ska anläggas i nordvästra delen av reservatet. En ridväg har anlagts av Göteborgs Stad, som också ansvarar för underhållet av den.

Bevarandemål:

Informationstavlorna i området ska vara lätt tillgängliga och förståeliga med informativa kartor. Alla friluftsanläggningar ska vara i gott skick. Information och anläggningar ska underlätta för besökaren att uppleva området samt bidra till att syftet med reservatet uppnås.

Engångsåtgärder:

- En parkeringsplats för besökare till både Öxnäs och Nordre Älvs estuarium anläggs i nordvästra delen av reservatet (se karta i bilaga 3D).
- En grusad stig från Brunstorp ska anläggas (finns delvis en befintlig stig) och en bro ska anläggas över Kvillen. En alternativ sträckning av stigen skulle kunna vara utmed Öxnäs 5:3's sydöstra gräns. Bron ska vara av liknande kvalitet som den befintliga ridstigsbron över Kvillen i norra delen av reservatet, så att bron även är anpassad för ridande ekipage. Anläggande av bro över vattendraget kan vara anmälnings- eller tillståndspliktig vattenverksamhet.
- Informationstavlor ska sättas upp på de platser som är markerade på karta i bilaga 3D. Tavlorna ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur. De ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.

Underhållsåtgärder:

- Parkeringsplatser, informationsskyltar och stigar tillses och underhålls vid behov av förvaltaren.
- Ridvägen förvaltas av Göteborgs Stad.

5. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar "Att skylta skyddad natur".

6. Uppföljning

6.1 Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målindikatorer att anges. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Planerad förvaltning

Tabell 2. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	Alla	Snarast	1
Informationsskylt	Se karta 3D	Snarast	1
Röjning kring grova lövträd	1.1	Vid behov	1
Bete	Hela 3 + 4	Årligen	1
Stängsling	Vissa delområden inom 3 + 4.2, 4.3, 4.6	1 ggr	1
Röjning/restaurering	3.9 + 3.10 + hela 4 mest i 4.2, 4.3, 4.6	1 ggr	1
Anlägga p-plats	Intill 3.10 (Öxnäs 4:5)	1 ggr	1
Röjning kring skyddsvärda träd	3.5, 3.10, 4.4	Vid behov	1
Underhållsröjning	Hela 4	Vid behov	1
Underhålla friluftsanläggningar	Alla	Vid behov	1
Uppföljning av skötselåtgärd	Alla	Efter åtgärd	1
Underhålla salamanderdammar	3.6, 3.8, 3.9, 3.10, 4.1, 4.2, 4.4, 4.5	Vid behov	2
Skapa övervintringsplatser för större vattensalamander	3.6, 3.8, 3.9, 3.10, 4.1, 4.2, 4.4, 4.5	Vid behov	2
Anlägga stig + gångbro från Brunstorp	5	1 ggr	2
Slå vägbankar	5	Årligen	2
Avverkning barrträd	2.1	Vid lämplig tidpunkt	3
Röjning vid kulturlämningar	alla	Vid behov	3
Slyröjning Kvillens strandbankar	5	Vid behov	3

8. Referenser

Referenser specifikt för detta naturreservat

Alström Christer (Öxnäs 4:6). Fågelobservationer.
Artfynd Göteborgs Stad
Artportalen, www.artportalen.se
Arvidsson, L. & Gustafson, L. & Magnusson, M. 2002. Inventering av kärlväxter i Öxnäs. Göteborgs Stadsmuseum.
Arvidsson, J. 2002. Inventering av grod- och kräldjur i Öxnäs.
Arvidsson, L. & Gustafson, L. & Magnusson, M. 2003. Inventering av Natura 2000-habitat i Öxnäs. Göteborgs Stadsmuseum.
Arvidsson, L. & Gustafson, L. & Magnusson, M. 2005-2007. Inventering av svampar i Öxnäs. Göteborgs Stadsmuseum.
Botaniska Föreningen i Göteborg. Bohusläns flora. 2011.
Envall, K. 1986. Inventering av ädellövskog i Göteborgs kommun. Rapport 1986:8. Länsstyrelsen.
Länsstyrelsen Västra Götaland. 2003. Den tätortsnära naturen i Göteborgs-regionen. Rapport 2003:53.
Nilsson, E. & Nordström, K. & Ragnesten, U. 2014. Värdefulla odlingslandskap. Natur- och kulturvärden i Göteborgs jordbruksområden. Göteborgs Stadsmuseum Kulturmiljörapport 2014:1.
Raneström, M. & Thulin, J. & Ström, K. 2002. Inventering av fåglar i Öxnäs. Skogens Pärlor www.skogsstyrelsen.se

Allmänna referenser

EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.
EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.
Finsberg, C. 2013. Skyddad natur i ett förändrat klimat. Grön infrastruktur i strandängar och ädellövmiljöer samt klimatanpassad skötsel av skyddad natur. Rapport 2013:74. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
Gärdenfors, U. (red.). 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015- The 2015 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
Löfgren, R. & Andersson, L. (red.). 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Rapport 5081, Naturvårdsverket, Stockholm.
Naturvårdsverket, 1987. Inventering av ängs- och hagmarker: handbok. Naturvårdsverket informerar, Statens Naturvårdsverk, Solna.
Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.
Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.
Nitare, J. (red.), 2010. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
Påhlsson, L. (red.). 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.

Bilaga 1

Tabell Arter

Tabell 1. Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2010)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdenfors 2015)
- arter (EU) som är listade i EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1 och art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.
- Källa: JA=Jörgen Arvidsson (se ref), R/T=Raneström/Thulin (se ref), VO=Värdefulla odlingslandskap, natur- och kulturvärden i Göteborgs jordbruksområden (se ref), BFiG=Botaniska Föreningen i Göteborg, CA=Christer Alström (se ref)

Art	Kategori	Inventeringsdatum	Källa
Lavar			
Kustskinnlav <i>Scytinium magnussonii</i>	VU	2014	ArtPortalen
Strutskinnlav <i>Scytinium palmatum</i>	NT	2014	Gbgs Stad
Mossor			
Stor bandmossa <i>Metzgeria conjugata</i>	NT	?	Gbgs Stad
Kärlväxter			
Ask <i>Fraxinus excelsior</i>	EN	2016	BFiG
Blågrönt mannagräs <i>Glyceria declinata</i>	VU	2002	ArtPortalen
Blåsippa <i>Hepatica nobilis</i>	S, §	2002	Gbgs Stad
Desmeknopp <i>Adoxa moschatellina</i>	S, NT	2002	Gbgs Stad
Dvärglin <i>Radiola linoides</i>	VU	2013	BFiG
Fältgentiana <i>Gentianella campestris</i>	EN, §	2014	VO
Granspira <i>Pedicularis sylvatica</i>	NT	2014	BFiG
Jungfru Marie nycklar <i>Dactylorhiza maculata</i>	§	2013	ArtPortalen
Kavelhirs <i>Setaria viridis</i>	NT	2002	Floraväktarna
Klockgentiana <i>Gentiana pneumonanthe</i>	VU, §	2016	BFiG
Källgräs <i>Catabrosa aquatica</i>	VU	2016	BFiG
Ljungögontröst <i>Euphrasia micrantha</i>	VU	2014	VO
Pilblad <i>Sagittaria sagittifolia</i>	NT	2016	ArtPortalen
Rödlånke <i>Lythrum portula</i>	NT	2013	BFiG
Skogsalm <i>Ulmus glabra</i>	CR	2016	BFiG
Slätterfibbla <i>Hypochaeris maculata</i>	VU	2015	BFiG
Slättergubbe <i>Arnica montana</i>	VU	2016	BFiG
Vattenstånds <i>Jacobaea aquatica</i>	VU	2016	BFiG
Svampar			
Dadelvaxskivling <i>Hygrocybe spadicea</i>	VU	2013	Gbgs Stad
Korallvaxing <i>Hygrocybe constrictispora</i>	NT	2013	Gbgs Stad
Lila vaxskivling <i>Hygrocybe flavipes</i>	NT	2013	Gbgs Stad
Lundvaxskivling <i>Hygrophorus nemoreus</i>	NT	2013	Gbgs Stad
Lutvaxskivling <i>Neohygrocybe nitrata</i>	NT	2007	Gbgs Stad
Lömsk flugsvamp <i>Amanita phalloides</i>	S	2013	Gbgs Stad
Praktvaxskivling <i>Hygrocybe splendidissima</i>	NT	2013	Gbgs Stad
Räfflad nagelskivling <i>Collybia flavipes</i>	NT	2013	Gbgs Stad
Scharlakansvaxskivling <i>Hygrocybe punicea</i>	NT	2013	Gbgs Stad
Skrovlig taggsvamp <i>Sarcodon scabrosus</i>	NT	2013	Gbgs Stad
Trådvaxskivling <i>Hygrocybe intermedia</i>	VU	2013	Gbgs Stad

Fåglar (häckande och rastande)			
Bivrråk <i>Pernis aptivorus</i>	NT, EU (A072)	2014	VO
Blåhake <i>Luscinia svecica</i>	EU (A272)	?	CA
Blå kärrhök <i>Circus cyaneus</i>	NT, EU (A082)	2014	VO
Brun glada <i>Milvus migrans</i>	EN	?	CA
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	EU (A081)	2014	VO
Brushane <i>Calidris pugnax</i>	VU, EU (A151)	2002	R/T
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	NT	?	CA
Dubbelbeckasin <i>Gallinago media</i>	NT, EU (A154)	2014	VO
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	NT	2017	ArtPortalen
Fjällvråk <i>Buteo lagopus</i>	NT	2014	VO
Fältpiplärka <i>Anthus campestris</i>	En, EU (A255)	?	CA
Gråtrut <i>Larus argentatus</i>	VU	2002	R/T
Grönben <i>Tringa glareola</i>	EU (A166)	2014	VO
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	NT	2016	ArtPortalen
Gulhämpling <i>Serinus serinus</i>	VU	?	CA
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	VU	?	CA
Hussvala <i>Delichon urbicum</i>	VU	2014	ArtPortalen
Jorduggla <i>Asio flammeus</i>	EU (A222)	2014	VO
Kornknarr <i>Crex crex</i>	NT, EU (A122)	2014	VO
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	VU	?	CA
Kungsörn <i>Aquila crysaetos</i>	NT, EU (A091)	?	CA
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	EU (A140)	2002	R/T
Mindre hackspett <i>Dendrocopos minor</i>	NT	2002	R/T
Nötkråka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT	2002	R/T
Ortolansparv <i>Emberiza hortulana</i>	VU, EU (A379)	2002	R/T
Pilgrimsfalk <i>Falco peregrinus</i>	NT, EU (A103)	?	CA
Rapphöna <i>Perdix perdix</i>	NT	2002	R/T
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	VU	2002	R/T
Rödstrupig piplärka <i>Anthus cervinus</i>	VU	2002	R/T
Småfläckig sumphöna <i>Porzana porzana</i>	VU	2002	R/T
Sommargylling <i>Oriolus oriolus</i>	VU	2002	R/T
Stenfalk <i>Falco columbarius</i>	EU (A098)	2002	R/T
Storspov <i>Numenius arquata</i>	NT	2002	R/T
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	NT	2014	VO
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	EU (A038)	2002	R/T
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	NT	?	CA
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	VU	2015	ArtPortalen
Tornseglare <i>Apus apus</i>	VU	2007	ArtPortalen
Trana <i>Grus grus</i>	EU (A127)	2014	ArtPortalen
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	EU (A338)	2014	VO
Vaktel <i>Coturnix coturnix</i>	NT	2005	ArtPortalen
Vinterhämpling <i>Carduelis flavirostris</i>	VU	2002	R/T
Ängspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	NT	2016	ArtPortalen
Däggdjur			
Dvärgpipistrell <i>Pipistrellus pygmaeus</i>	§	2010	ArtPortalen
Nordfladdermus <i>Eptesicus nilssonii</i>	§	2010	ArtPortalen
Vattenfladdermus <i>Myotis daubentonii</i>	§	2010	ArtPortalen
Grod- och kräldjur			
Huggorm <i>Vipera berus</i>	§	2002	JA
Kopparödla <i>Anguis fragilis</i>	§	2002	JA
Mindre vattensalamander <i>Triturus vulgaris</i>	§	2002	JA
Skogsödla <i>Zootoca vivipara</i>	§	2002	JA
Snok <i>Natrix natrix</i>	§	2002	JA
Större vattensalamander <i>Triturus cristatus</i>	§, EU (1166)	2008	ArtPortalen
Vanlig groda <i>Rana temporaria</i>	§	2002	JA

Vanlig padda <i>Bufo bufo</i>	§	2013	ArtPortalen
Åkergroda <i>Rana arvalis</i>	§	2009	ArtPortalen
Insekter			
Allmän purpurmätare <i>Lythria cruentaria</i>	NT	2014	VO
<i>Bagous diglyptus</i> (enivel)	NT	2006	Gbgs Stad
Mindre purpurmätare <i>Lythria cruentaria</i>	NT	2008	ArtPortalen
Röd sammetsstekel <i>Mutilla europaea</i>	NT	2006	Gbgs Stad
Silversmygare <i>Hesperia comma</i>	NT	2014	VO
Svävfluglik dagsvärmare <i>Hemaris tityus</i>	NT	2014	VO
Fiskar			
Lake Lota <i>lota</i>	NT	2012	Gbgs Stad
Äl <i>Anguilla anguilla</i>	CR	2012	Gbgs Stad

Tabell Naturtyper

Tabell 2: Markslag och naturtyper som ska rapporteras till Naturvårdsverket. Må-larealerna är de som förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.

¹ Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003)

³ Inventering av ängs- och hagmarker (Naturvårdsverket 1987)

Markslag och Naturtyp	Areal år 2016 (ha)	Målareal (ha)
Barrskog:	2,1	0,6
Barrblandskog ¹	2,1	0,6
Lövskog:	26,2	26,2
Ädellövskog ¹	26,2	26,2
Åker/vall:	278,0	278,0
Naturbetesmark³:	155,6	157,1
Öppen hagmark	94,2	95,7
Hagmark	56,0	56,0
Vattendrag:	2800 m	2800 m

Tabell Natura 2000-naturtyper

Tabell 3: Förekommande Natura 2000-habitat

Kod	Natura 2000-habitat	Areal år 2016 (ha)	Målareal (ha)
4030	Torra hedar	6,3	6,3
6230	Stagg-gräsmarker	5,8	7,3
6270	Silikatgräsmarker	4,1	14,5
6410	Fuktängar	1,2	1,2
6430	Högörtängar	0,4	0,4
8230	Hällmarkstorräng	6,5	13,6
9070	Trädklädd betesmark	18,3	19,8
9160	Näringsrik ekskog	1,4	2,1
9180	Ädellövskog i branter	0,4	0,4
9190	Näringsfattig ekskog	5,3	11,5

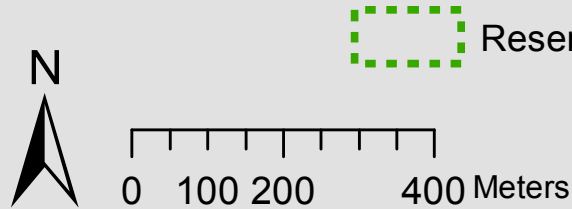
Tabell Fornlämningar

Tabell 4: Fornlämningar som finns inom området

RAÄ-nr	Lämningstyp	RAÄ-nr	Lämningstyp
Säve 14:1	Gravfält	Säve 198:1	Boplats
Säve 15:1	Gravfält	Säve 199:1	Boplats
Säve 16:1	Röse	Säve 208:1	Stensättning
Säve 17:1	Skärvstenshög	Säve 209:1	Fornlämningsliknande lämning
Säve 18:1	Gravfält	Säve 210:1	Fornlämningsliknande lämning
Säve 19:1	Gravfält	Säve 210:2	Stensättning
Säve 21:1	Stensättning	Säve 211:1	Fornlämningsliknande lämning
Säve 22:1	Fornlämningsliknande bildning	Säve 212:1	Hällristning
Säve 23:1	Stenkammargrav	Säve 213:2	Hällristning
Säve 24:1	Hög	Säve 213:3	Hällristning
Säve 25:1	Gravfält	Säve 213:4	Hällristning
Säve 26:1	Husgrund, historisk tid	Säve 213:5	Hällristning
Säve 28:1	Fornlämningsliknande bildning	Säve 213:6	Hällristning
Säve 35:1	Gravfält	Säve 224:1	Boplats
Säve 36:1	Gravfält	Säve 225:1	Boplats
Säve 37:1	Fornlämningsliknande bildning	Säve 226:1	Fyndplats
Säve 38:1	Fornlämningsliknande bildning	Säve 227:1	Boplats
Säve 39:1	Stensättning	Säve 228:1	Boplats
Säve 39:2	Fornlämningsliknande bildning	Säve 229:1	Boplats
Säve 40:1	Sammanförda lämningar	Säve 230:1	Boplats
Säve 61:1	Gravfält	Säve 280:1	Fornlämningsliknande bildning
Säve 62:1	Stensättning	Säve 280:2	Fornlämningsliknande bildning
Säve 62:2	Fornlämningsliknande bildning	Säve 281:1	Boplats
Säve 63:1	Fornlämningsliknande bildning	Säve 286:1	Boplats
Säve 63:2	Fornlämningsliknande bildning	Säve 287:1	Stensättning
Säve 63:3	Fornlämningsliknande bildning	Säve 288:1	Lägenhetsbebyggelse
Säve 64:1	Gravfält	Säve 300:1	Boplats
Säve 65:1	Hägnadssystem	Säve 316:1	Stensättning
Säve 66:1	Fornlämningsliknande lämning	Säve 317:1	Hög
Säve 67:1	Grav- och boplatssområde	Säve 318:1	Boplats
Säve 73:1	Gravfält	Säve 319:1	Boplats
Säve 74:1	Fornlämningsliknande bildning	Säve 320:1	Stensättning
Säve 75:1	Gravfält	Säve 332:1	Boplats
Säve 76:1	Gravfält	Säve 333:1	Hällristning
Säve 77:1	Gravfält	Säve 334:1	Boplats
Säve 78:1	Sammanförda lämningar	Säve 377:1	Hällristning
Säve 79:1	Fornlämningsliknande lämning	Säve 377:2	Hällristning
Säve 80:1	Sammanförda lämningar	Säve 386:1	Hällristning
Säve 81:1	Område med fossil åkermark	Säve 399	Boplats
Säve 186:1	Gravfält	Säve 401	Hällristning

Skötselplanekarta Naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad

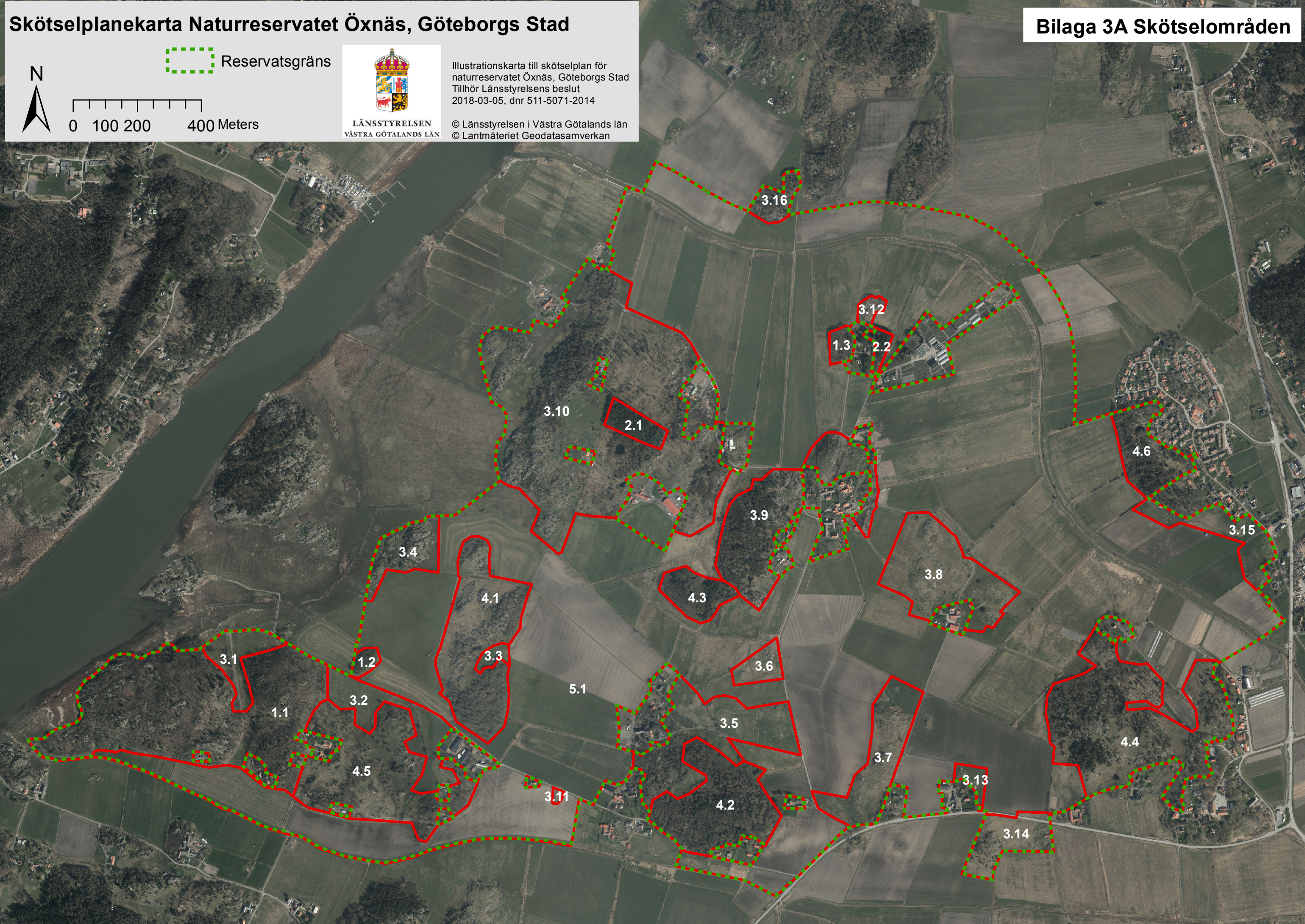
Bilaga 3A Skötselområden

 Reservatsgräns

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2018-03-05, dnr 511-5071-2014
© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplanekarta Naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad

Bilaga 3B Naturtyper

N

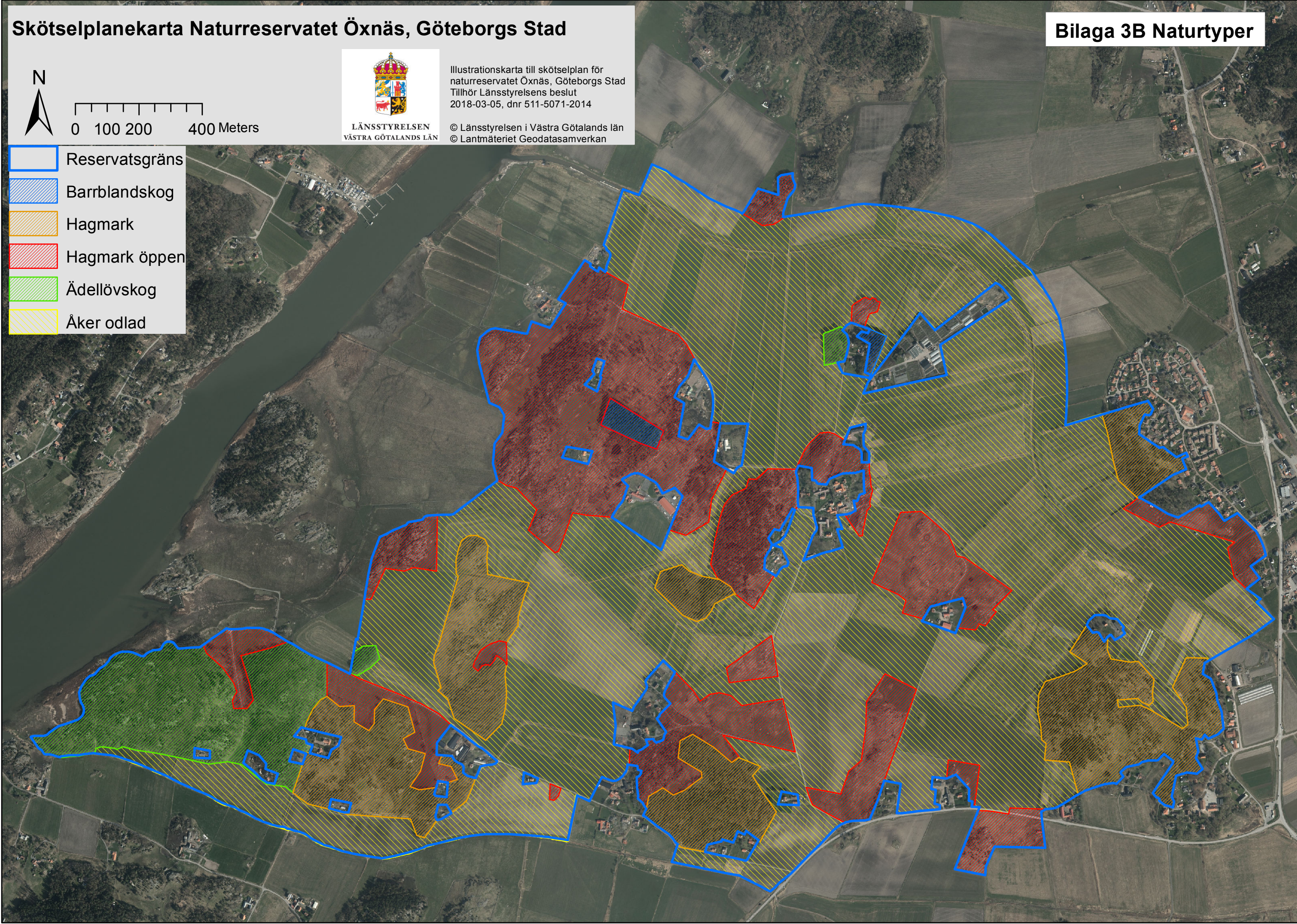
0 100 200 400 Meters

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2018-03-05, dnr 511-5071-2014

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

- Reservatsgräns
- Barrblandskog
- Hagmark
- Hagmark öppen
- Ädellövskog
- Åker odlad

Skötselplanekarta Naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad

Bilaga 3C Natura 2000-naturtyper

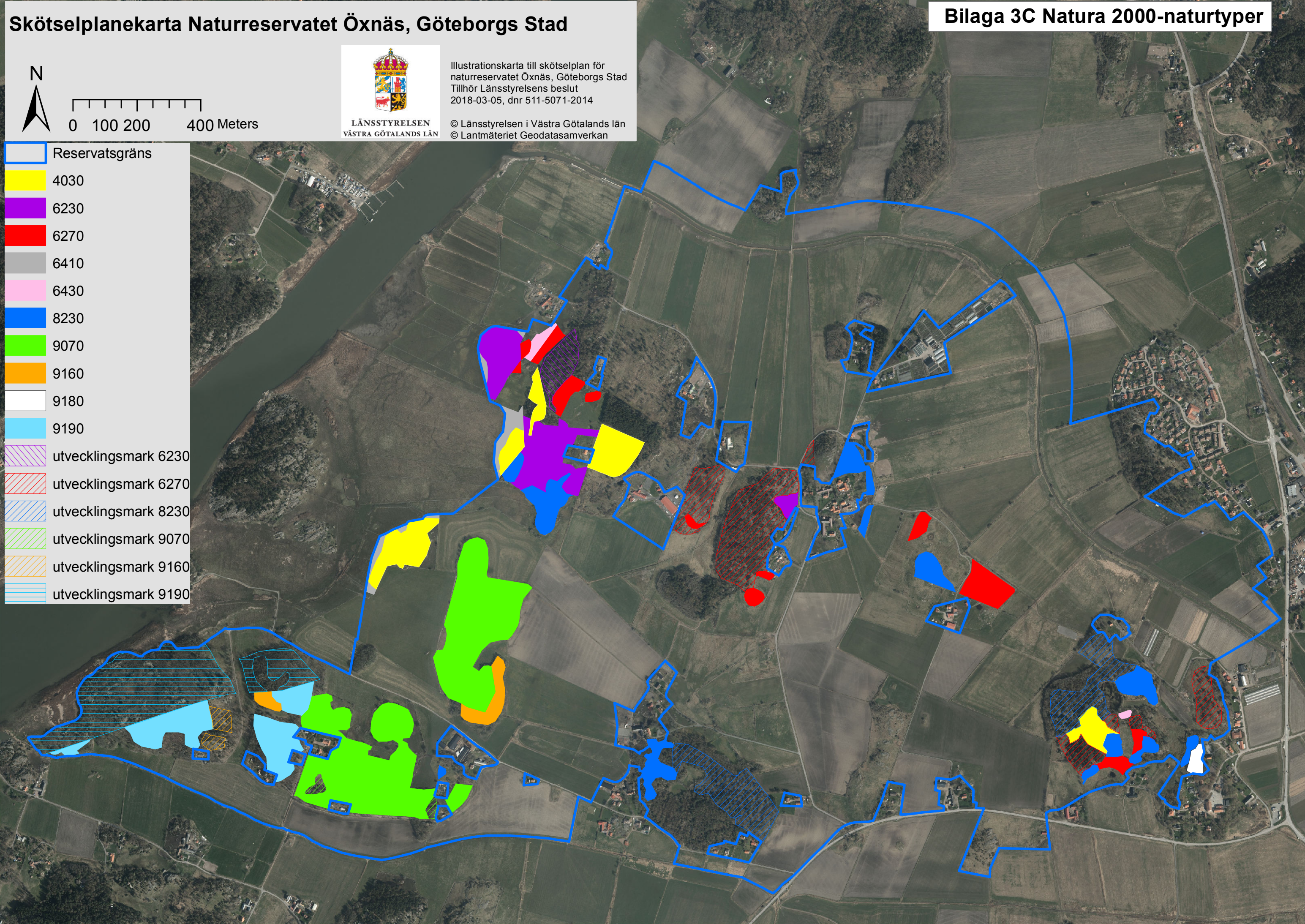
0 100 200 400 Meters

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2018-03-05, dnr 511-5071-2014

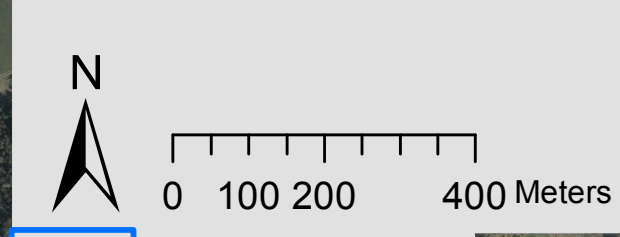
© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

	Reservatsgräns
	4030
	6230
	6270
	6410
	6430
	8230
	9070
	9160
	9180
	9190
	utvecklingsmark 6230
	utvecklingsmark 6270
	utvecklingsmark 8230
	utvecklingsmark 9070
	utvecklingsmark 9160
	utvecklingsmark 9190

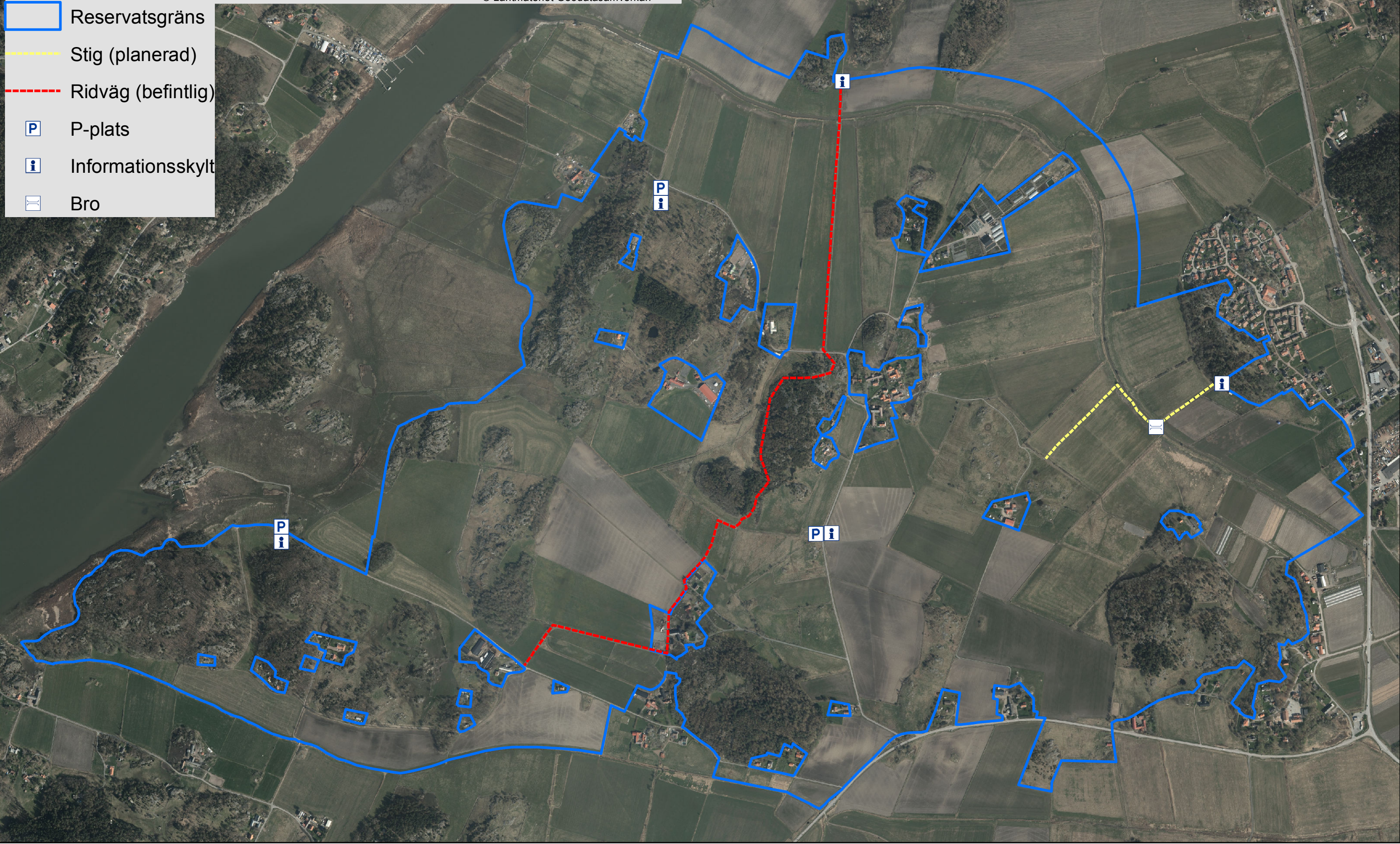
Skötselplanekarta Naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad

Bilaga 3D Friluftsliv

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2018-03-05, dnr 511-5071-2014
© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

- Reservatsgräns
- Stig (planerad)
- Ridväg (befintlig)
- P-plats
- Informationsskylt
- Bro

Skötselplanekarta Naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad

Bilaga 3E Skyddsvärda träd och dammar

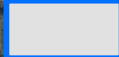

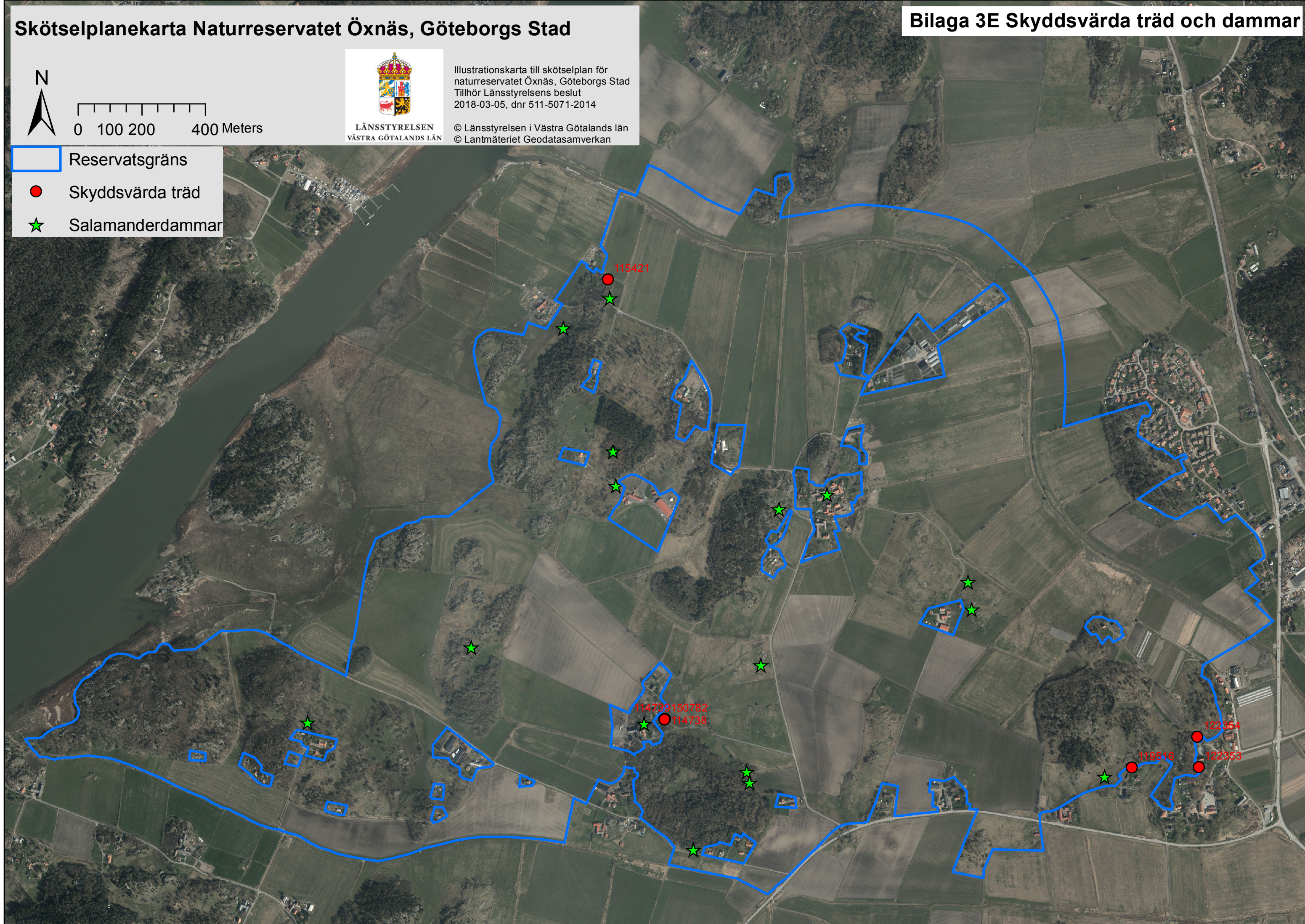
0 100 200 400 Meters

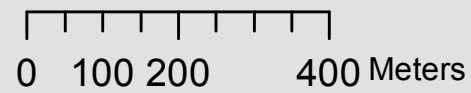
Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Öxnäs, Göteborgs Stad
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2018-03-05, dnr 511-5071-2014

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

- Reservatsgräns
- Skyddsvärda träd
- Salamanderdammar

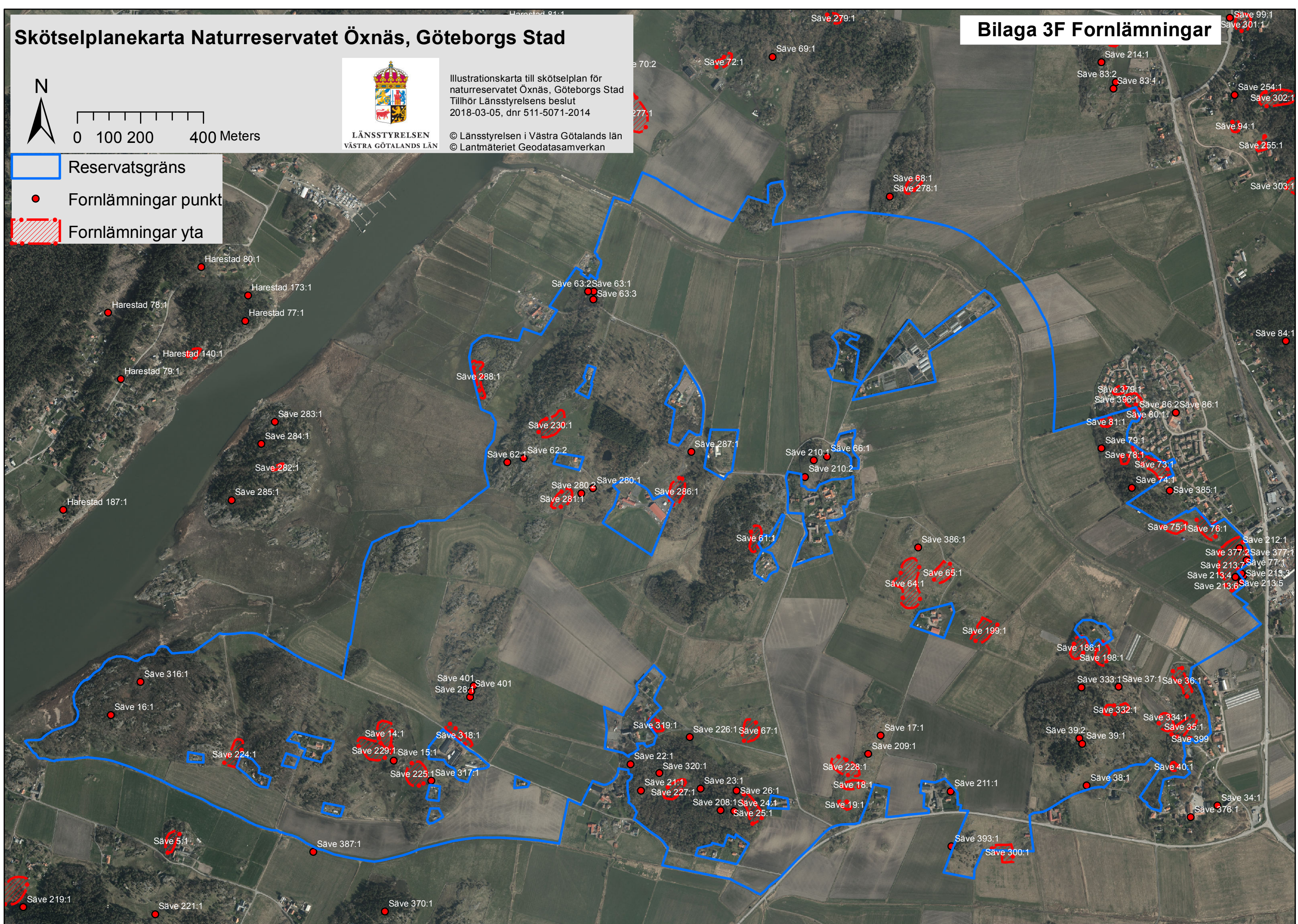

Bilaga 3F Fornlämningar

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Fornlämningar yta

Bilaga 4. Sakägarförteckning

Fastighet	Namn	Adress	Adress forts	Postadress
Askesby 1:3, 1:5, 1:7, 1:8, 1:9, 2:4, 2:5, S:4, S:5, S:6, S:8, S:9, S:12 Askesbyhögen 1:2, 1:3, 1:4, S:1, S:2, S:3, S:4 Brunstorp 2:3, 2:30, 3:3, S:1, S:6 Bärby 1:1, 1:3, 1:4, 2:5, 2:6, S:4, S:5, S:6, S:8, S:9, S:10, S:11, S:13 Gunneshögen 3:4, 4:2, 7:2, 7:3, S:8, S:9, S:10, S:11, S:13 Öxnäs 1:3, 1:6, 1:7, 1:13, 1:18, 1:19, 2:6, 2:8, 2:15, 3:5, 3:6, 3:7, 4:2, 5:2, 5:3, 10:1, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13	Göteborgs kommun	c/o Fastighetskontoret	Box 2258	403 14 GÖTEBORG
Askesby 1:4, S:4, S:5, , S:6, S:8, S:9, S:12, Askesbyhögen S:4 Arrendator Göteborgs Stad	Ingegärd Andersson	Askesby Norgård 1		423 73 SÄVE
Askesby 1:6	Petter Isaksson	Norgårdsliden 9		423 73 SÄVE
Askesby 1:6	Beatrice Isaksson	Norgårdsliden 9		423 73 SÄVE
Askesby 2:2, S:4, S:5, S:6, S:8, S:9, S:12, Askesbyhögen S:4	Jouni Seppänen	Halvegårdsv. 3		423 73 SÄVE
Askesby 2:2, S:4, S:5, S:6, S:8, S:9, S:12, Askesbyhögen S:4	Marie Gustavsson	Halvegårdsv. 3		423 73 SÄVE
Askesby 2:3, S:4, S:5, S:6, S:8, S:9, S:12, GA:1, Askesbyhögen S:4	Robert Cairns	Askesby Sörgård 1		423 73 SÄVE
Askesby 2:3, S:4, S:5, S:6, S:8, S:9, S:12, GA:1, Askesbyhögen S:4	Ann-Christine Cairns	Askesby Sörgård 1		423 73 SÄVE
Askesby 2:8	Hans-Eric Jeppson	Askesbyvägen 17		423 73 SÄVE
Askesby 2:8	Jenny Olofsson	Askesbyvägen 17		423 73 SÄVE
Askesby 2:10	Poffe Östlund	Bilradiogatan 55		421 34 VÄSTRA FRÖLUNDA
Askesby 2:13	Hans Lindgren	Eskils Lycka 17		423 73 SÄVE
Askesby 2:14	Lennart Wessberg	Askesbyvägen 19		423 73 SÄVE
Askesby 2:15	Lennart Larsson	Utterstigen 14		449 41 NOL
Askesby 2:16	Carina Karlsson	Eskils Lycka 11		423 73 SÄVE
Askesby 2:18	Erland Karlsson	Askesbyvägen 13		423 73 SÄVE
Askesby 2:18	Viola Karlsson	Askesbyvägen 13		423 73 SÄVE

Fastighet	Namn	Adress	Adress forts	Postadress
Askesby 2:19	Ulf Isaksson	Eskils Lycka 5		423 73 SÄVE
Askesby 2:20	Karin Haglund	Hagbergsvägen 5		423 73 SÄVE
Askesby 2:21	Mats Liljegren	Eskils Lycka 13		423 73 SÄVE
Askesby 2:21	Annika Liljegren	Eskils Lycka 13		423 73 SÄVE
Askesby 2:22	Ingrid Olsson	Hagbergsvägen 3		423 73 SÄVE
Askesby 2:22	Mikael Olsson	Hagbergsvägen 3		423 73 SÄVE
Askesby 2:23	Maj-Britt Hasselberg	Askesbyvägen 11		423 73 SÄVE
Askesby 2:24	Dan Andersson	Askesbyvägen 32		423 73 SÄVE
Askesby 2:25	Stina Gyllström	Askesbyvägen 30		423 73 SÄVE
Askesby 2:25	Sten Olof Gyllström	Askesbyvägen 30		423 73 SÄVE
Askesby 2:26, GA:1	Lars Rydberg	Askesbyvägen 34		423 73 SÄVE
Brunstorp 18:1, S:1, S:6, S:19, S:23, Säve S:12	KB Prospero Invest	Knipplagatan 10		414 74 GÖTEBORG
Bärby 1:2	Roy Bernhardsson	Vasens Torp 1		423 73 SÄVE
Bärby 1:5, S:1, S:5	Bernhard Hertzman	Bärby Herrgårdsväg 10		423 73 SÄVE
Bärby 1:7	Fortifikationsverket			631 89 ESKILSTUNA
Bärby 1:17, Öxnäs 5:5, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4 Arrendator Göteborgs Stad	Holger Eriksson	Bärby Nedergård 1		423 73 SÄVE
Bärby 1:17, Öxnäs 5:5, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4 Arrendator Göteborgs Stad	Lillemor Eriksson	Bärby Nedergård 1		423 73 SÄVE
Gunnesby 3:3, S:8	Lisbeth Johannesson	Kastellegårdsvägen 5		423 72 SÄVE
Gunnesby 3:3, S:8	Bernt Johannesson	Kastellegårdsvägen 5		423 72 SÄVE
Gunnesby 3:11, S:8	Stefan Gårdlind	Rävekullevägen 1		423 72 SÄVE
Säve 1:7, 1:30, 1:40, 2:5, 3:4, S:12, Brunstorp S:19, S:23	Torbjörn Johansson	Säve Kyrkebyväg 3		423 70 SÄVE

Fastighet	Namn	Adress	Adress forts	Postadress
Säve 1:24, S:12, Brunstorp S:19, S:23	Jan-Owe Persson	Bomans väg 3		448 33 FLODA
Säve 4:45	Ann-Marie Petersson	Högagårdsvägen 36		423 70 SÄVE
Säve 4:45	Uno Petersson	Högagårdsvägen 36		423 70 SÄVE
Öxnäs 1:2, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Irma Olsson	Öxnäs Mellangård 1		423 73 SÄVE
Öxnäs 1:5, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Henrik Olsén	Öxnäs by 2		423 73 SÄVE
Öxnäs 1:5, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Andrea Olsén	Öxnäs by 2		423 73 SÄVE
Öxnäs 1:12	Attila Heller	Öxnäs Kulleväg 22		423 73 SÄVE
Öxnäs 1:12	Camilla Heller	Öxnäs Kulleväg 22		423 73 SÄVE
Öxnäs 1:20, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Elisabeth Andersson	Öxnäsvägen 33		423 73 SÄVE
Öxnäs 1:21, Arrendator Göteborgs Stad	Ingemar Öxgård	Öxnäs Kulleväg 20		423 73 SÄVE
Öxnäs 2:10, 11:1, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Jessica Aronsson	Madkullavägen 20		423 73 SÄVE
Öxnäs 2:10, 11:1, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Lenny Lindström	Madkullavägen 20		423 73 SÄVE
Öxnäs 2:16, arrendator Göteborgs Stad	Eva Nybäck	Öxnäs by 4		423 73 SÄVE
Öxnäs 2:16	Matti Granhage	Öxnäs by 4		423 73 SÄVE
Öxnäs 3:2, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4 Arrendator Göteborgs Stad	Lars Gunnar Olsson	Madkullavägen 10		423 73 SÄVE
Öxnäs 3:4, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4 Arrendator Göteborgs Stad	Carl Gustaf Bloom	Vaholms Egendom 1		549 91 TIDAN
Öxnäs 3:8, 9:1, Arrendator Göteborgs Stad	Ralph Ikonen	Öxnäs Smelycka 1		423 73 SÄVE
Öxnäs 3:8, 9:1	Christina Ikonen	Öxnäs Smelycka 1		423 73 SÄVE
Öxnäs 3:9	Jonas Gustafsson	Vårvindsgatan 27		418 73 GÖTEBORG
Öxnäs 3:9	Annette Gustafsson	Vårvindsgatan 27		418 73 GÖTEBORG
Öxnäs 4:5, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Roger Nordström	Öxnäsvägen 50		423 73 SÄVE

Fastighet	Namn	Adress	Adress forts	Postadress
Öxnäs 4:5, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Annika Molldén-Nordström	Öxnäsvägen 50		423 73 SÄVE
Öxnäs 4:6	Christer Alström	Björkberget 9		423 73 SÄVE
Öxnäs 4:7	Elsa Olsson	Öxnäsvägen 60		423 73 SÄVE
Öxnäs 4:8	Petra Himmelman	Björkberget 7		423 73 SÄVE
Öxnäs 4:8	Conny Wange	Björkberget 7		423 73 SÄVE
Öxnäs 5:4, 5:6, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Leila Rydén	Öxnäs by 6		423 73 SÄVE
Öxnäs 5:4, 5:6, S:1-S:6, S:8, S:10, S:13, Askesbyhögen S:4	Lars-Inge Rydén	Öxnäs by 6		423 73 SÄVE
Öxnäs 7:2	Thomas Larsson	Öxnäs Kulleväg 15		423 73 SÄVE
Öxnäs 7:2	Ann-Christin Leisten	Öxnäs Kulleväg 15		423 73 SÄVE
Öxnäs 7:3	Åke Martin Jansson	Öxnäs Kulleväg 17		423 73 SÄVE
Öxnäs 8:1	Astrid Madelaine Nordström	Öxnäs Kulleväg 21		423 73 SÄVE
Öxnäs 8:1	Rolf Nordström	Öxnäs Kulleväg 21		423 73 SÄVE
Öxnäs 8:2	Rickard Magnus Nordström	Öxnäs Kulleväg 19		423 73 SÄVE
Öxnäs 10:2, arrendator Göteborgs Stad	Marie Häger	Öxnäs Kulleväg 9		423 73 SÄVE
Askesby S:4, S:5, S:6, S:8, S:9, S:12, Askesbyhögen S:4	LCT 3 i Göteborg AB	c/o Volvo Group Real Estate AB	Arce4	405 08 GÖTEBORG
Askesby S:4, S:5, S:6, S:8, S:9, S:12, Askesbyhögen S:4	Härberget i Säve AB	Säve Flygplats väg 25		423 73 SÄVE
Bärby S:6, S:8, S:9, S:10, Askesbyhögen S:4	Thomas Hugosson	Guddehjälm 160		442 94 YTTERBY
Bärby S:6, S:8, S:9, S:10, Askesbyhögen S:4	Martin Johansson	Vädra 200		442 95 HÅLTA
Öxnäs GA:3	Öxnäs Stora samfällighetsförening	c/o Ingemar Öxgård	Öxnäs Kulleväg 20	423 73 SÄVE
Ledningsrätt	Swedegas AB	Kilsgatan 4		411 04 GÖTEBORG
Ledningsrätt	Göteborg Energi AB	Box 53		401 20 GÖTEBORG

Fastighet	Namn	Adress	Adress forts	Postadress
Gunnesby S:8	Staffan Allén	Gunnesby Kalsbogård 30		423 73 SÄVE
Gunnesby S:8	Lena Allén	Gunnesby Kalsbogård 30		423 73 SÄVE
Gunnesby S:8	Marcus Levin	Gunnesby Kalsbogård 40		423 73 SÄVE
Gunnesby S:8	Josefine Levin	Gunnesby Kalsbogård 40		423 73 SÄVE
Gunnesby S:8	Lars Åke Sigfrid Johansson	Södra Nordslättsvägen 10		423 73 SÄVE
Gunnesby S:8	Jan-Eric Hogart	Säve Hasselbacke 8		423 72 SÄVE
Gunnesby S:8	Theresa Hogart	Säve Hasselbacke 8		423 72 SÄVE
Gunnesby S:8	Gösta Parnfors	Gamla Kornhallsvägen 10		423 72 SÄVE
Gunnesby S:8	Evy Parnfors	Gamla Kornhallsvägen 10		423 72 SÄVE
Gunnesby S:8	Therese Nilsson-Institoris	Gamla Kornhallsvägen 11		423 72 SÄVE
Gunnesby S:8, Arrendator Göteborgs Stad	Peter Lööf	Lilla Bärbyvägen 5		423 73 SÄVE
Gunnesby S:8, Arrendator Göteborgs Stad	Pia Lööf	Lilla Bärbyvägen 5		423 73 SÄVE
Gunnesby S:8	Johan Thornadtsson	Ärthögsvägen 1		423 72 SÄVE
Gunnesby S:8	Sofie Göransson	Ärthögsvägen 1		423 72 SÄVE
Gunnesby S:8	Margaretha Karlsson	Tjäderstigen 5		435 43 PIXBO
Gunnesby S:8	Birgitta Courjon	10 Chemin du Trillet	F-69330 MEYZIEU	FRANKRIKE
Gunnesby S:8	Asgeir Rekstad	Stäckens väg 10		423 72 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12, Arrendator Göteborgs Stad	Kjell-Erik Olsson	Gullringevägen 13G		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	David Allen	Högagårdsvägen 4		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Janina Allen	Högagårdsvägen 4		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Linda Andersson	Kullens väg 9		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Göte Franzén	Solhagagatan 110		425 35 HISINGS KÄRRA

Fastighet	Namn	Adress	Adress forts	Postadress
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Anders Tommy Johansson	Högagårdsvägen 10		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Anders Nessén	St Jörgens väg 22		422 49 HISINGS BACKA
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Ingemar Håkansson	Kullens väg 15		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Jane Higginbotham- Håkansson	Kullens väg 15		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Lennart Andersson	Kullens väg 3		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Lena Andersson	Kullens väg 3		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Kent Mattsson	Kullens väg 1		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Ulla Starkman-Mattsson	Kullens väg 1		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Erik Ahtonen	Kvillehedsvägen 25		423 73 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Rolf Johansson	Kullens väg 13		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Sara Weiner	Magnusvägen 28		433 62 SÄVEDALEN
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Gunni Manteus	Prästgatan 1B		432 44 VARBERG
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	David Weiner	Roten M27		431 63 MÖLNDAL
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Bertil Karlsson	Gullringevägen 19B		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Märta Ingegärd Gillberg	Gullringevägen 13H		423 70 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Stefan Kristenson	Karlslundsvägen 15		423 71 SÄVE
Brunstorp S:19, S:23, Säve S:12	Anders Kristenson	Högagårdsvägen 38		423 70 SÄVE
Askesbyhögen S:4	Linda Tengdahl	Ulvstorp 247		449 90 NOL
Askesbyhögen S:4	Lennart Tengdahl	Ulvstorp 247		449 90 NOL
Askesbyhögen S:4	Birgitta Lövgren	Kronogårdsvägen 9		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4, Arrendator Göteborgs Stad	Conny Lövgren	Kronogårdsvägen 9		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4, Arrendator Göteborgs Stad	Kent Kvillborn	Kronogårdsvägen 1		423 73 SÄVE

Fastighet	Namn	Adress	Adress forts	Postadress
Askesbyhögen S:4	Gittan Kvillborn	Kronogårdsvägen 1		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4	Jan Larsson	Niklasgården 1		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4	Ingrid Selberg	Niklasgården 1		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4	Anders Klasson	Kvilleheds Skattegård 1		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4	Ann-Britt Olsson	Trädetvägen 23		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4	Mona Karlsson	Trädetvägen 21		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4	Bengt Arne Olsson	Trädetvägen 23		423 73 SÄVE
Askesbyhögen S:4	Säve Flygplats AB	Box 3194		400 10 GÖTEBORG
Norra Kvillens Vattenavledningsföretag	c/o Carl Richardsson	Tuve Kyrkväg 171		417 46 GÖTEBORG
Arrendator Göteborgs Stad	Martin Flinta	Sjöstigen 11		431 36 MÖLNDAL
Arrendator Göteborgs Stad	Eva Nyström	Sjöstigen 11		431 36 MÖLNDAL
Arrendator Göteborgs Stad	Inga Ljung	Solventilsgatan 4		417 23 GÖTEBORG
Arrendator Göteborgs Stad	Hillevi Sandström	Solventilsgatan 4		417 23 GÖTEBORG
Arrendator Göteborgs Stad	Henrik Crone	Lilleby Kronogård 18		423 51 TORSLANDA
Arrendator Göteborgs Stad	Beatrice Crone	Lilleby Kronogård 18		423 51 TORSLANDA
Arrendator Göteborgs Stad	Daniel Olsson	Brunstorpsnäs vägen 12		423 72 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Jörgen Oldenfeldt	Öxnäs by 8		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Caroline Krantz	Örgryte Stomgata 34		412 67 GÖTEBORG
Arrendator Göteborgs Stad	Jari Kilpeläinen	Norgårdsåsen 3		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Kristina Enström	Norgårdsåsen 3		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Rune Olsson	Öxnäsvägen 58		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Christer Johansson	Askesbyhögen gårdar 11		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Rebecka Wallmo	Askesbyhögen gårdar 11		423 73 SÄVE

Fastighet	Namn	Adress	Adress forts	Postadress
Arrendator Göteborgs Stad	Allan Johansson	Säve kyrkbyväg 1		423 70 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Magnus Johansson	Askebyhögen gårdar 13		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Ann-Charlott Johansson	Askebyhögen gårdar 13		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Annelie Sunnervall	Bärby Herrgårdsväg 30		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	John Sunnervall	Bärby Herrgårdsväg 30		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Patrick Reinthal	Askesbyhögen gårdar 15		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Jill Andersson	Askesbyhögen gårdar 15		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Björn Samuelsson	Bärby övergård 1		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Marita Eliesersson	Bärby övergård 1		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Idrotts- och föreningsförvaltningen	Nedre Kaserngården 1		415 28 GÖTEBORG
Arrendator Göteborgs Stad	GRYAAB AB	Box 8984		418 34 GÖTEBORG
Arrendator Göteborgs Stad	Lokalförvaltningen	Box 5163		402 26 GÖTEBORG
Arrendator Göteborgs Stad	Berit Hurtado	Ardalsberget 9		418 78 GÖTEBORG
Arrendator Göteborgs Stad	Sven Ahlberg	Öxnäsvägen 20		423 73 SÄVE
Arrendator Göteborgs Stad	Jorge Hurtado	Ardalsberget 9		418 78 GÖTEBORG
Jaktlag nr 13 Svensby	Håkan Andersson	hakan@begravningstjanst.se		
Jaktlag nr 14 Säve-Rödbo	Bert Wennberg	bert@wennbergsel.se		
Jaktlag nr 17 Öxnäs	Holger Johansson	holger@navy.se		
Jaktlag nr 19 Vikhall	Lasse Åkerlund	aakerlund@swipnet.se		
Jaktlag nr 20 Gunnesby	Curt Johannesson	curt-johannesson@telia.com		

Bilaga 5. Sändlista

Mark- och sakägare

I bilaga 4 sakägarförteckning finns samtliga mark- och sakägares namn och adresser.

Organisation	E-postadress
Göteborgs Stad	stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se
Naturvårdsverket	via vicnatur
Skogsstyrelsen	skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Riksantikvarieämbetet	registrator@raa.se
Havs- och vattenmyndigheten	havochvatten@havochvatten.se
Boverket	registraturen@boverket.se
Luftfartsverket	lfv@lfv.se
Försvarsmakten	exp-hkv@mil.se
Trafikverket	trafikverket@trafikverket.se
Jordbruksverket	jordbruksverket@jordbruksverket.se
SGU	sgu@sgu.se
Västkuststiftelsen	post@vastkuststiftelsen.se
Statens Geotekniska Institut	sgi@swedgeo.se
Göteborgsregionens Kommunalförbund	gr@grkom.se
Bohusläns Museum	info@bohuslansmuseum.se
Göteborgs Naturhistoriska Museum	gnm@vgregion.se
LRF Västra Götaland	registrator@lrf.se
Friluftsrådet	regionvast@friluftsradet.se
Naturskyddsföreningen regionkansli väst	kansli.vast@naturskyddsforeningen.se
Naturskyddsföreningen i Göteborg	goteborg@naturskyddsforeningen.se
Botaniska Föreningen i Göteborg	aimon@bahnhof.se
Göteborgs Ornitologiska Förening	gof@gof.nu
Västsvenska Entomologklubben	info@entomologklubben.se
Göteborgs Svampklubb	ellen.larsson@bioenv.gu.se
Patrik Carlsson, Söller Lantmäterikonsult AB	patrik.carlsson@sollerslantmater.se
Evelina Eriksson, Stadsbyggnadskontoret	evelina.eriksson@sbk.goteborg.se
Ola Hammarström, Park- och naturförvaltningen	ola.hammarstrom@ponf.goteborg.se
Ulf Ragnesten, Kulturförvaltningen	ulf.ragnesten@kultur.goteborg.se
Karolina Källstrand, Miljöförvaltningen	karolina.kallstrand@miljo.goteborg.se
Bengt Larsson, Västkuststiftelsen	bengt.larsson@vastkuststiftelsen.se

Internt Länsstyrelsen
Torbjörn Sahl, Samhällsbyggnadsenheten
Lisa Ragnarsson, Kulturmiljöenheten
Josefin Jonson, Vattenavdelningen
Lena Niklasson, Miljöskyddsavdelningen
Anna Roslund, Rättsenheten
Ingvar Claesson, Landsbygdsavdelningen
Helena Ireneasson, Naturavdelningen
Theodor de Knoop, Naturavdelningen